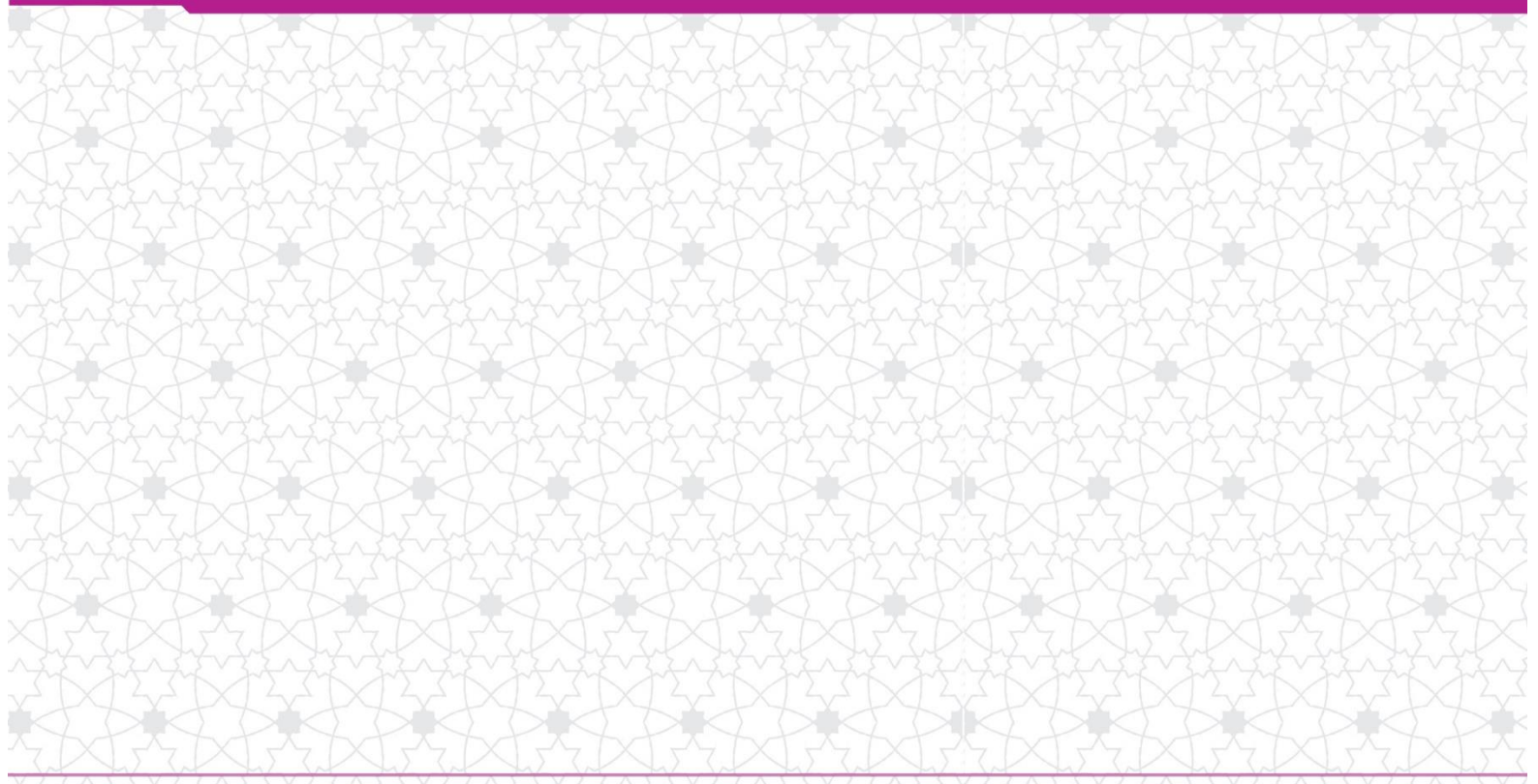

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۳۸): حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۷۳۴

کد موضوعی: ۲۷۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۳۸): حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

نام دفتر: مطالعات فرهنگ و آموزش

تهیه و تدوین کنندگان: ندا زرندیان، سعید شفیعا

ناظر علمی: موسی بیات

اظهار نظر کننده: علی صابری دمنه

ویراستار ادبی: شیوا امین اسکندری

واژه‌های کلیدی:

۱. گردشگری

۲. صنایع دستی

۳. میراث فرهنگی

۴. لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

۵. قانون بودجه سال ۱۴۰۱

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۱/۱۰

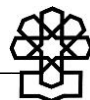
به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	خلاصه مدیریتی
۳.....	مقدمه
۴.....	بررسی مجموعه اعتبارات فصول میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۱۸.....	جمع‌بندی و پیشنهادها
۲۵.....	منابع و مآخذ

فهرست جداول و نمودار

۴.....	نمودار ۱. سهم گردشگری از امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری
۵.....	جدول ۱. سهم فصل‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری - (لایحه بودجه ۱۴۰۲)
	جدول ۲. برآورد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از امور
۵.....	فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری ملی و استانی (لایحه بودجه ۱۴۰۲)
۶.....	جدول ۳. برآورد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۶.....	جدول ۴. اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه ۱۴۰۱
۷.....	جدول ۵. ردیف‌های متفرقه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱
۸.....	نمودار ۲. سهم هریک از برنامه‌ها از اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۸.....	جدول ۶. اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تفکیک برنامه
	جدول ۷. مقایسه درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی برحسب دستگاه و جزء در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ با
۹.....	قانون بودجه سال ۱۴۰۱
۱۰.....	جدول ۸. عوارض خروج از کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۳۸): حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

چکیده

مجموع اعتبار سه فصل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ برابر با ۲۸۵۴ میلیارد و ۳۹۶ میلیون تومان است که حدود ۹/۱ درصد از مجموع اعتبارات امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری را شامل می‌شود. در این میان، اعتبارات مرتبط با سه حوزه مورد بحث چیزی در حدود ۲۹ درصد نسبت به سال گذشته افزایش داشته است.

بودجه وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی (بدون اعتبارات انتقال نیافته)^۱ در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، حدود ۳۰۱۶ میلیارد تومان است که از این میان، چیزی حدود ۹۴ درصد به وزارتخانه، حدود ۱ درصد به شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی و حدود ۵ درصد به پژوهشگاه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تعلق دارد. از اعتبارات وزارتخانه، حدود ۴۲ درصد اعتبارات به صورت هزینه‌ای و حدود ۵۸ درصد به صورت تملک دارایی سرمایه‌ای در نظر گرفته شده است.

اعتبارات این دستگاه در قیاس با سال گذشته حدود ۱۸ درصد افزایش داشته است. در این میان، اعتبارات هزینه‌ای با حدود ۱۲۵۸ میلیارد تومان برآورد در حدود ۱۴ درصد رشد ثبت کرده است. برآورد اعتبارات تملک سرمایه‌ای وزارتخانه حدود ۱۷۸۵ میلیارد تومان بوده است که به نسبت قانون بودجه سال ۱۴۰۱ حدود ۲۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. اعتبار ردیف‌های متفرقه وزارتخانه حدود ۲/۷ درصد افت داشته است. بنابراین، با احتساب ردیف‌های متفرقه بودجه، اعتبارات وزارتخانه رشدی حدود ۱۷ درصد را نشان خواهد داد. در این میان، در ردیف‌های متفرقه وزارت تنها دو مورد «جبران خدمات مرمت‌کاران و کارگران پایگاه‌های حفاظتی، پژوهشی و جهانی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی» (۲۲ درصد) و «تقویت یگان حفاظت میراث فرهنگی از محل واگذاری اموال توقیفی» (۲/۹ درصد) رشد داشته‌اند.

بیشترین سهم در برنامه وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به برنامه صیانت از میراث فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۶۲/۸٪) تعلق دارد. پس از آن برنامه سیاستگذاری، راهبری و توسعه صنعت گردشگری (حدود ۲۷ درصد) و برنامه حمایت از ارتقا و توسعه صنایع دستی (با حدود ۸ درصد) با اختلافی بالا قرار دارند. درآمدهای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ حدود ۲۶۳ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است. بیشترین میزان درآمدهای وزارتخانه از محل «درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی و سایر منافع حاصله» (۱۹۰ میلیارد تومان) تعلق خواهد داشت.

۱. مجموع اعتبارات انتقال‌نیافته معادل ۶۰ میلیارد و ۳۷۰ میلیون تومان است که شامل ۱۹ میلیارد تومان اعتبارات هزینه‌ای و ۴۱ میلیارد و ۳۷۰ میلیون تومان است.

درآمدهای ناشی از عوارض خروج از کشور حدود ۳۴۳۱ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است؛ این در حالی است که سهم حوزه گردشگری از این محل ناچیز است (۸۰۰۰۰ تومان به‌ازای هر نفر). علاوه‌براین، میزان دریافتی وزارتخانه از محل عوارض خروج از کشور عددی ثابت است درحالی‌که میزان دریافتی عوارض براساس تکرار سفر به‌صورت تصاعدی افزایش می‌یابد.

خلاصه مدیریتی

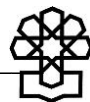
مجموع اعتبارات تعلق گرفته به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی معادل ۳۰۱۶ میلیارد و ۹۵۹ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان است که از این میان، چیزی حدود ۴۲ درصد اعتبارات به‌صورت هزینه‌ای و حدود ۵۸ درصد به‌صورت تملک دارایی سرمایه‌ای در نظر گرفته شده است. برآورد اعتبارات تملک سرمایه‌ای وزارتخانه برابر با ۱۷۸۵ میلیارد و ۴۶۹ میلیون و ۵۰۰ تومان بوده است که به نسبت قانون بودجه سال ۱۴۰۱ حدود ۲۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. از آنجایی‌که اعتبارات مرتبط با ردیف‌های متفرقه در قیاس با سال گذشته حدود ۲ درصد کاهش داشته است با احتساب آنها در اعتبارات برآوردی برای وزارتخانه، برای سه حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی حدوداً ۱۷ درصد بودجه در نظر گرفته شده است.

در ذیل وزارتخانه بیشترین اعتبار برنامه‌ای به برنامه صیانت از میراث فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۶۲/۸٪) تعلق داشته است. پس از آن برنامه سیاستگذاری، راهبری و توسعه صنعت گردشگری (با حدود ۲۷ درصد) و برنامه حمایت از ارتقا و توسعه صنایع دستی (با حدود ۸ درصد) با اختلافی زیاد قرار دارند.

درآمدهای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ برابر با ۲۶۳ میلیارد و ۵۰۷ میلیون تومان در نظر گرفته شده است. بیشترین میزان درآمدهای وزارتخانه از محل «درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی و سایر منافع حاصله» (۱۹۰ میلیارد تومان) است.

با توجه به تغییرات به‌وجود آمده در لایحه قانون بودجه سال ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و نظر به ظرفیت‌های موجود در تبصره‌های این قانون پیشنهادهای ذیل ارائه می‌شود:

- لحاظ طرح‌های مطالعاتی در بند «ه» تبصره «۳»،
- اختصاص بخشی از درآمد مالیاتی از محل مالیات بر باغ و ویلاها (۵۰ درصد) در بند «ذ» تبصره «۶» برای توسعه زیرساخت‌های گردشگری در همان استان (دائمی)،
- «دائمی» شدن بند «ه» تبصره «۹» و شمولیت آن به حوزه‌های میراث فرهنگی و طبیعی و صنایع دستی،
- «دائمی» شدن بند «ز» تبصره «۹» درخصوص تعرفه خدماتی گاز برای فعالان گردشگری و احتساب بهای برق مصرفی تأسیسات و مؤسسات گردشگری براساس ماده (۷) قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق (مصوب ۱۴۰۱/۰۹/۰۷)،
- تمدید معافیت‌های ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم (با آخرین اصلاحات ۱۳۹۴/۰۴/۳۱) برای فعالان حوزه گردشگری ذیل تبصره «۶» (یک‌ساله) موضوع عوارض و مالیات،

- تمدید هزینه کرد در تولید محتوای گردشگری به زبان‌های خارجی به‌عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی موضوع جزء «۱» بند «ل» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۱،^۱
- اختصاص اعتباری مشخص به‌منظور حمایت بیمه‌ای از راهنمایان گردشگری و هنرمندان صنایع دستی به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی،
- تعیین و تخصیص سهم (۳۰ درصد) مشخص و قابل قبول از محل درآمدهای حاصل از عوارض خروج مسافر از مرزهای کشور (کد ۱۱۰۵۰۴) برای توسعه زیرساخت‌های گردشگری به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی،
- تعیین اولویت فرهنگی برای جهت‌دهی به حمایت از بازی‌های داخلی موضوع بند «ق» تبصره «۶»،
- دریافت معافیت هزینه‌های برق، گاز و آب برای بناهای ثبت ملی و جهانی که به موجب کاربری مورد تأیید وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مورد حفاظت قرار می‌گیرند موضوع بند «ض» تبصره «۶»،
- حفاظت از میراث طبیعی در محدوده معادن موضوع بند «ه» تبصره «۷» (یک‌ساله)،
- پیشنهاد تبدیل شرکت مادر تخصصی توسعه ایرانگردی و جهانگردی به صندوق توسعه گردشگری با ماهیت نهاد عمومی غیردولتی یا طرح عنوان کامل صندوق به‌صورت «صندوق حمایت از میراث فرهنگی، توسعه گردشگری و صنایع دستی»،
- برخورداری هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی از تسهیلات تکلیفی تبصره «۱۶»،
- هزینه کرد جرایم نقدی جایگزین حبس مرتبط با اجرای ضوابط حفاظتی عرصه و حریم آثار ملی الحاق بند «گ» به تبصره «۱۰» (قضایی، انتظامی، دفاعی)،
- بازگرداندن ارزش ایجاد شده از مجاورت آثار ثبت شده ملی به آزادسازی املاک عرصه و حریم این آثار الحاق بند «و» به تبصره «۶» (عوارض و مالیات)،
- اختصاص سهم مشخص (۵ درصد) از بودجه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان برای حوزه گردشگری.

مقدمه

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ که به دلیل انتظار برای اعلام وصول برنامه هفتم توسعه با تأخیر صورت گرفت، نسبت به سال گذشته تغییرات زیادی به همراه نداشته است. مهم‌ترین تغییر شکلی این لایحه ارائه تبصره‌هایی است که به دلیل دارا بودن قابلیت سالیانه و دائمی شدن از یکدیگر جدا شده است. متأسفانه وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی همچنان بدون مشخص شدن وضعیت قانون اهداف و وظایف راهبری می‌شود. بنابراین بودجه در این وضعیت براساس شرایطی تهیه و بررسی می‌شود که وزارتخانه در قالب سازمان سابق میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی فعالیت داشته است. گفتنی است مبتنی بر تبصره «۲» قانون تشکیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

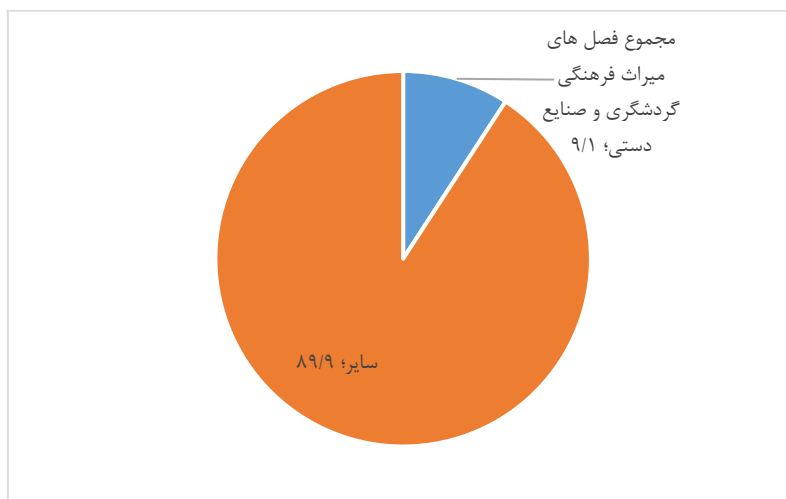
۱. «هزینه کرد اشخاص حقیقی درخصوص تولید انتشار محتوای فرهنگی و آموزشی و معرفی ظرفیت‌های گردشگری جمهوری اسلامی ایران به زبان‌های خارجی، با هماهنگی و تأیید وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و ساخت و تکمیل اماکن ورزشی و خانه جوانان و زمین‌ها و سالن‌های ورزشی با هماهنگی وزارت ورزش و جوانان و ساخت فرهنگسرا با هماهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌صورت صد درصد (۱۰۰٪) به‌عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی قلمداد می‌شود.

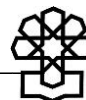
مصوب ۱۳۹۸، شرح وظایف این وزارتخانه بایستی حداکثر ظرف یک سال برای تصویب به مجلس شورای اسلامی ارائه می‌شد که این مهم تاکنون محقق نشده است. از این رو برای اجرایی شدن این تکلیف، اقدام‌هایی باید صورت گیرد. بنابراین در ادامه با ملاحظه این فقدان جدی، مجموعه اعتبارات فصول، اعتبارات دستگاه، اعتبارات به تفکیک برنامه‌ها و جداول مقایسه‌ای با توجه به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ مورد بررسی قرار گرفت. در انتها تبصره‌های مرتبط با حوزه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مورد شناسایی و تحلیل قرار گرفت و به ارائه پیشنهادها اصلاحی منجر شد.

بررسی مجموعه اعتبارات فصول میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، برای امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری، اعتباری معادل ۳۱۲۹۱ میلیارد و ۴۵۲ میلیون و ۴۰۰ هزار تومان در نظر گرفته شده است. امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری به هشت فصل تقسیم شده که سه فصل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، از آن جمله است. مجموع اعتبار در نظر گرفته شده برای سه فصل مزبور برابر با ۲۸۵۴ میلیارد و ۳۹۶ میلیون تومان است که حدود ۹/۱ درصد از مجموع اعتبارات امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری را شامل می‌شود. در این میان، اعتبارات مرتبط با سه حوزه مورد بحث چیزی حدود ۲۹ درصد نسبت به سال گذشته افزایش داشته است. به همین ترتیب اعتبارات هزینه‌ای رشدی حدوداً ۱۴ درصدی و اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای رشدی حدود ۴۰/۵ درصدی را نشان می‌دهند.

نمودار ۱. سهم گردشگری از امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری

جدول ۱. سهم فصل‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری

(میلیون ریال) (لایحه بودجه ۱۴۰۲)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	مجموع اعتبارات	سهم از امور
۱۷۰۰۰۰۰۰۰۰	امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۳۱۲۹۱۴۵۲۴	۱۰۰
۱۷۰۴۰۰۰۰۰۰	فصل میراث فرهنگی	۱۸۲۸۷۴۰۸	۵.۸۴
۱۷۰۶۰۰۰۰۰۰	فصل گردشگری	۷۹۸۶۵۵۲	۲.۵۵
۱۷۰۷۰۰۰۰۰۰	فصل صنایع دستی	۲۲۷۰۰۰۰	۰.۷۲
	مجموع سه فصل	۲۸۵۴۳۹۶۰	۹.۱۲

مجموع اعتبارات امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ رشدی معادل ۱۳ درصد داشته است؛ فصل میراث فرهنگی با ۳۶/۱ درصد و فصل گردشگری با ۲۳/۶ درصد و فصل صنایع دستی با ۰/۵ درصد رشد داشته‌اند. این موضوع در شرایطی رخ می‌دهد که در سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه توجه به صنایع دستی و گردشگری دارای اولویت و ارزش شناخته شده است. گفتنی است وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به دلیل داشتن مسئولیت‌های ویژه می‌تواند موتور رشد اقتصادی کشور باشد و باید تا با تحول در برنامه‌ها و ایجاد وفاق بین دستگاهی، ظرفیت‌های لازم برای تحقق این مهم را فراهم سازد.

جدول ۲. برآورد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای فصل‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری ملی و استانی (لایحه بودجه ۱۴۰۲) (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای		تملك دارایی سرمایه‌ای		مجموع اعتبارات	
		قانون سال ۱۴۰۱	لایحه سال ۱۴۰۲	قانون سال ۱۴۰۱	لایحه سال ۱۴۰۲	قانون سال ۱۴۰۱	لایحه سال ۱۴۰۲
۱۷۰۰۰۰۰۰۰۰	امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری	۲۰۶,۰۷۷,۱۴	۲۱۵,۸۴۲,۱۴۳	۹۷۰,۷۲۳,۸۱	۷۰۸,۶۵۷,۱۰	۳۱۲,۹۱۴,۵۲۴	۳۷
۱۷۰۴۰۰۰۰۰۰	فصل میراث فرهنگی	۴,۵۷۲,۹۰۰	۵۵۷۷,۰۰۰	۱۲۷۱,۰۴۰,۸	۸,۸۶۰,۸۷۵	۱۸۲,۸۷۴,۰۸	۴۳/۴
۱۷۰۶۰۰۰۰۰۰	فصل گردشگری	۳,۵۱۸,۰۰۰	۳۹۰۳,۰۰۰	۴۰۸,۳۵۵,۲	۲,۹۴۴,۲۳۳	۷۹۸,۶۵۵,۲	۳۸/۷
۱۷۰۷۰۰۰۰۰۰	فصل صنایع دستی	۱,۷۴۴,۲۵۰	۱,۷۵۰,۰۰۰	۵۲۰,۰۰۰	۵۱۴,۲۹۱	۲۲۷,۰۰۰	۱/۱
	مجموع سه فصل	۹,۸۳۵,۱۵۰	۱۱,۲۳۰,۰۰۰	۱,۷۳۱,۳۹۶,۰	۱۲,۳۱۹,۳۹۹	۲۸۵,۴۳۹,۶۰	۴۰/۵۴

تحلیل اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

مجموع اعتبارات تعلق گرفته به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی معادل ۳۰۱۶ میلیارد تومان است که از این میان، چیزی حدود ۹۴ درصد به وزارتخانه، حدود ۱ درصد به شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی و حدود ۵ درصد به پژوهشگاه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تعلق دارد. از اعتبارات وزارتخانه، حدود ۴۲ درصد اعتبارات به صورت هزینه‌ای و حدود ۵۸ درصد به صورت تملک دارایی سرمایه‌ای در نظر گرفته شده است. گفتنی است اعتبارات مرکز مطالعات منطقه‌ای میراث ناملموس تهران که مطابق قانون بایستی دارای بودجه جداگانه‌ای باشد^۱، در اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مشاهده نشده است.

۱. ماده (۱۱) قانون موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو) راجع به تأسیس مرکز مطالعاتی منطقه‌ای حفظ میراث فرهنگی ناملموس در آسیای میانه و غربی تحت نظارت یونسکو (گروه ۲) مصوب ۱۳۹۰: در قانون

جدول ۳. برآورد اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

(میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای	تملك سرمایه‌ای	مجموع اعتبارات	سهم از اعتبارات دستگاه
۱۱۳۷۰۰	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۱۲,۵۸۴,۹۰۰	۱۷,۵۸۴,۶۹۵	۳۰,۱۶۹,۵۹۵	۱۰۰
۱۱۳۷۰۰	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۱۱,۳۳۰,۰۰۰	۱۷,۲۳۵,۳۲۸	۲۸,۵۶۵,۳۲۸	۹۴,۶۸
۱۱۳۷۰۶	پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری	۱,۲۵۴,۹۰۰	۵۲,۸۱۵	۱,۳۰۷,۷۱۵	۴,۵۷
۲۸۴۱۰۰	شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی	۰	۲۹۶,۵۵۲	۲۹۶,۵۵۲	۰,۹۸

اعتبارات این دستگاه در قیاس با سال گذشته در حدود ۱۸ درصد افزایش داشته است. در این میان، اعتبارات هزینه‌ای با ۱۲۵۸ میلیارد و ۴۹۰ میلیون تومان برآورد در حدود ۱۵ درصد رشد را ثبت کرده است. برآورد اعتبارات تملک سرمایه‌ای وزارتخانه برابر با ۱۷۸۵ میلیارد و ۴۶۹ میلیون و ۵۰۰ تومان بوده است که به نسبت قانون بودجه ۱۴۰۱ در حدود ۲۱ درصد افزایش را نشان می‌دهد. از آنجایی که اعتبارات مرتبط با ردیف‌های متفرقه در قیاس با سال گذشته در حدود ۲ درصد افت داشته است با احتساب آن‌ها در اعتبارات برآوردی برای وزارتخانه بودجه در نظر گرفته شده برای سه حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی رشد حدوداً ۱۷ درصدی را نشان می‌دهد.

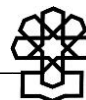
جدول ۴. اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه ۱۴۰۲ در مقایسه با قانون بودجه ۱۴۰۱

(میلیون ریال)

عنوان	اعتبارات هزینه‌ای			اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای			مجموع		
	قانون بودجه ۱۴۰۱	لایحه بودجه ۱۴۰۲	درصد تغییرات	قانون بودجه ۱۴۰۱	لایحه بودجه ۱۴۰۲	درصد تغییرات	قانون بودجه ۱۴۰۱	لایحه بودجه ۱۴۰۲	درصد تغییرات
وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی (جدول ۷)	۱۰,۹۷۲,۶۰۰	۱۲,۵۸۴,۹۰۰	۱۴/۶۹	۱۴,۵۸۰,۴۲۶	۱۷,۵۸۴,۶۹۵	۲۰/۶۰	۲۵,۵۵۳,۰۲۶	۳۰,۱۶۹,۵۹۵	۱۸/۰۶
ردیف‌های متفرقه انتقال نیافته (جدول ۹)	۱۰,۳۱۰,۰۰۰	۱۱,۸۹۰,۰۰۰	۱۵/۳۲	۴,۸۲۳,۳۰۰	۲,۸۴۰,۰۰۰	-۴۱/۱۱	۱۵,۱۳۳,۳۰۰	۱۴,۷۳۰,۰۰۰	-۲/۶۶
مجموع اعتبارات دستگاه با احتساب ردیف‌های متفرقه انتقال نیافته	۱۲,۰۰۳,۶۰۰	۱۳,۷۷۳,۹۰۰	۱۴/۷۴	۱۵,۰۶۲,۷۵۶	۱۷,۸۶۸,۶۹۵	۱۸/۶۲	۲۷,۰۶۶,۳۵۶	۳۱,۶۴۲,۵۹۵	۱۶/۹۰

در ردیف‌های متفرقه وزارت تنها دو مورد «جبران خدمات مرمت کاران و کارگران پایگاه‌های حفاظتی، پژوهشی و جهانی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی» (۲۲ درصد) و «تقویت یگان حفاظت میراث فرهنگی از محل واگذاری اموال توقیفی» (۲/۹ درصد) رشد مثبت داشته‌اند. در این میان بیشترین میزان کاهش مربوط به «صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی» (۵۰- درصد) بوده است. البته باید توجه داشت که کمک به سرمایه اولیه همین صندوق حدود ۱۱ درصد بوده است.

بودجه سالیانه ملی جمهوری اسلامی ایران، بودجه جداگانه‌ای برای مرکز در نظر گرفته خواهد شد. دولت به دلیل سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری تمام منابع اعم از نقدی یا غیرنقدی را که برای اداره و کارکرد صحیح مرکز از جمله منابعی را که برای کارکنان مرکز، اماکن آن، سازماندهی فعالیت‌های مرکز و برگزاری نشست‌های شورای راهبردی و هیئت اجرایی مورد نیاز است، فراهم خواهد کرد. برای سال‌های ابتدایی مبلغی معادل (۵۰۰/۰۰۰) دلار (آمریکا) به‌طور سالیانه تخصیص داده خواهد شد.

جدول ۵. ردیف‌های متفرقه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

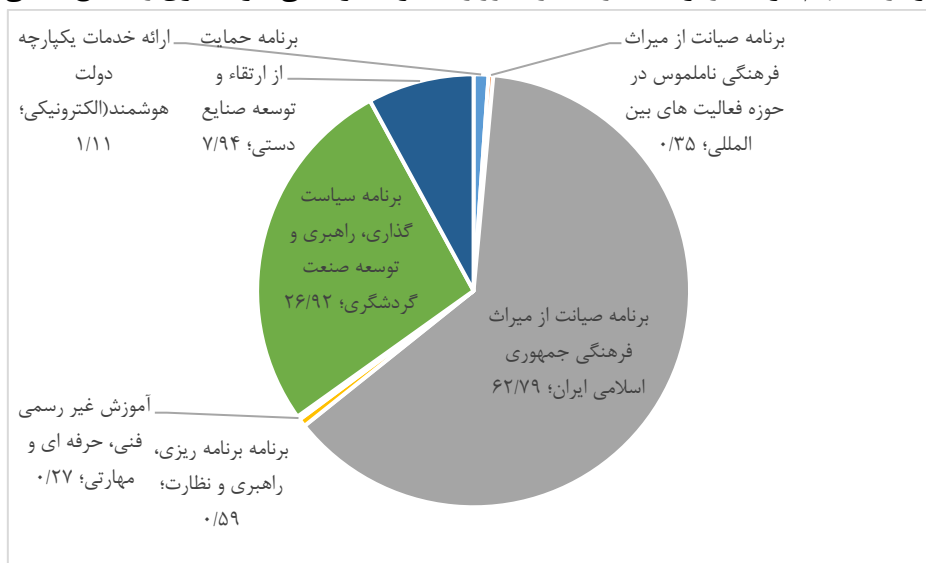
در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیون ریال)			
عنوان	قانون بودجه سال ۱۴۰۱	لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	درصد تغییرات
صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی	۳۶۰۰۰	۱۸,۰۰۰	-۵۰
تقویت یگان حفاظت میراث فرهنگی از محل واگذاری اموال توقیفی	۸۷۴۸۰	۹۰,۰۰۰	۲/۹
وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی - توسعه و گسترش فعالیت‌های ایرانگردی و جهانگردی (موضوع قانون اصلاح مواد ۲ و ۷ قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی).	۸۱۰۰۰	۶۵,۰۰۰	-۱۹/۷۵
وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی - کمک و ارائه حمایت مالی جهت تأمین سرمایه اولیه صندوق توسعه گردشگری ^۱	۱۸۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۱۱/۱۱
آزادسازی حریم مجموعه تاریخی فرهنگی تپه‌های هگمتانه	۲۳۰۸۵۰	۲۳۰,۰۰۰	-۰/۴
جبران خدمات مرمت کاران و کارگران پایگاه‌های حفاظتی، پژوهشی و جهانی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۸۶۰۰۰۰	۱,۰۵۰,۰۰۰	۲۲/۰
مرمت و آزادسازی پایگاه جهانی شیخ صفی	۲۰۰۰۰۰	۰	-۱۰۰
جمع کل	۱,۵۱۳,۳۳۰	۱,۴۷۳,۰۰۰	-۲/۷

اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تفکیک برنامه

در ذیل وزارتخانه بیشترین اعتبار برنامه‌ای به برنامه صیانت از میراث فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۶۲/۸٪) تعلق داشته است. پس از آن برنامه سیاستگذاری، راهبری و توسعه صنعت گردشگری (با حدود ۲۷ درصد) و برنامه حمایت از ارتقا و توسعه صنایع دستی (با حدود ۸ درصد) با اختلاف زیاد قرار دارند. علاوه بر این، همه اعتبارات مرتبط با پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری در یک برنامه (برنامه پژوهش‌های دینی، علمی و کاربردی) خلاصه شده است. صد درصد اعتبارات شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی نیز به برنامه سیاستگذاری، راهبری و توسعه صنعت گردشگری تعلق گرفته است. شایان ذکر است عناوین تعریف شده در قسمت برنامه‌های وزارتخانه به صورت کلی بوده و تصویر واضحی از اقدام‌های قابل پیگیری در ذیل هر برنامه به دست نمی‌دهد. این عدم شفافیت نظارت بر محل هزینه‌کرد اعتبارات بودجه‌ای را با دشواری همراه خواهد کرد. علاوه بر این، سنجه‌های تعریف شده نیز از جامعیت یا تناسب کافی با برنامه‌های تعریف شده برخوردار نیستند. به عنوان مثال برای برنامه «برنامه‌ریزی، راهبری و نظارت» تنها سنجه «تعداد مطالعات و برنامه‌های مصوب» مورد اشاره قرار گرفته است حال آنکه مسلماً تصویب برنامه گام نخست بوده و برای اجرا و نظارت آن سنجه‌ای تعریف نشده است. یا در مثالی دیگر برای برنامه «سیاستگذاری، راهبری و توسعه صنعت گردشگری» سنجه «افزایش تأسیسات گردشگری» مطرح شده است که لزوماً نمی‌توان این سنجه را در ارتباط مستقیم با «سیاستگذاری و راهبری» صنعت گردشگری دانست.

۱. در سال گذشته عنوان این ردیف «کمک و ارائه حمایت مالی جهت تأمین سرمایه اولیه صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی» بود.

نمودار ۲. سهم هریک از برنامه‌ها از اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

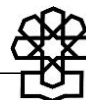
جدول ۶. اعتبارات وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به تفکیک برنامه

شماره طبقه‌بندی	برنامه‌ها	اعتبارات هزینه‌ای	اعتبارات تملک سرمایه‌ای	مجموع اعتبارات	سهم از اعتبارات
۱۱۳۷۰۰	وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۱۱۳۳۰۰۰۰	۱۷۲۳۵۳۲۸	۲۸۵۶۵۳۲۸	۱۰۰
۱۳۰۲۰۳۴۰۰۰	ارائه خدمات یکپارچه دولت هوشمند (الکترونیکی)	۱۰۰۰۰۰	۲۱۷۹۲۰	۳۱۷۹۲۰	۱.۱۱۲۹۵۷۶
۱۷۰۴۰۰۴۰۰۰	برنامه صیانت از میراث فرهنگی ناملموس در حوزه فعالیت‌های بین‌المللی	۱۰۰۰۰۰	۰	۱۰۰۰۰۰	۰.۳۵۰۰۷۴۷
۱۷۰۴۰۱۱۰۰۰	برنامه صیانت از میراث فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	۵۲۲۸۰۰۰	۱۲۷۱۰۴۰۸	۱۷۹۳۸۴۰۸	۶۲.۷۹۷۸۳۷
۱۷۰۴۰۱۲۰۰۰	برنامه برنامه‌ریزی، راهبری و نظارت	۱۷۰۰۰۰	۰	۱۷۰۰۰۰	۰.۵۹۵۱۲۷۱
۱۷۰۴۰۱۵۰۰۰	آموزش غیررسمی فنی، حرفه‌ای و مهارتی	۷۹۰۰۰	۰	۷۹۰۰۰	۰.۲۷۶۵۵۹۱
۱۷۰۶۰۰۸۰۰۰	برنامه سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه صنعت گردشگری	۳۹۰۳۰۰۰	۳۷۸۷۰۰۰	۷۶۹۰۰۰۰	۲۶.۹۲۰۷۴۸
۱۷۰۷۰۰۴۰۰۰	برنامه حمایت از ارتقا و توسعه صنایع دستی	۱۷۵۰۰۰۰	۵۲۰۰۰۰	۲۲۷۰۰۰۰	۷.۹۴۶۶۹۶۸
۱۱۳۷۰۶	پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری	۱،۲۵۴،۹۰۰	۵۲،۸۱۵	۱،۳۰۷،۷۱۵	۱۰۰
۱۷۰۸۰۲۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های دینی، علمی و کاربردی	۱،۲۵۴،۹۰۰	۵۲،۸۱۵	۱،۳۰۷،۷۱۵	۱۰۰
۲۸۴۱۰۰	شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی	۰	۲۹۶،۵۵۲	۲۹۶،۵۵۲	۱۰۰
۱۷۰۶۰۰۸۰۰۰	برنامه سیاست‌گذاری، راهبری و توسعه صنعت گردشگری	۰	۲۹۶،۵۵۲	۲۹۶،۵۵۲	۱۰۰

درآمدهای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی

درآمدهای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ برابر با ۲۶۳ میلیارد و ۵۰۷ میلیون تومان در نظر گرفته شده است که از این میان ۲۳۲ میلیارد و ۵۰۰ میلیون آن به خود وزارتخانه و مابقی به پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری (۱۴ میلیارد تومان)، صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی (۱۷ میلیارد تومان) و شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی (۷ میلیارد تومان) تعلق دارد.

بیشترین میزان درآمدهای وزارتخانه از محل «درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی و سایر منافع حاصله» (۱۹۰ میلیارد تومان) است. تنها محل درآمدی پیش‌بینی شده برای پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، «درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی» (۱۴ میلیارد تومان) است. درآمد صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی هم از محل «درآمدهای حاصل از اجاره ساختمان‌ها و

اراضی» (۱۵ میلیارد تومان) و از محل «درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی» (۲ میلیارد تومان) بوده است. درآمد شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی تنها از محل سود سهام ابرازی (۷ میلیارد تومان) پیش‌بینی شده است.

جدول ۷. مقایسه درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی برحسب دستگاه و جزء در

لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	قانون بودجه سال ۱۴۰۱	لایحه بودجه سال ۱۴۰۲	درصد تغییرات
۱۱۳,۷۰۰	وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۱,۶۲۸,۱۰۰	۲,۶۳۵,۰۷۰	۶۲
۱۱۳,۷۰۰	وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۱,۴۰۸,۰۰۰	۲,۳۲۵,۰۰۰	۶۵/۱
۱۳۰,۳۰۱	درآمدهای حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی	۱۸۰,۰۰۰	۲۲۰,۰۰۰	۲۲/۳
۱۴۰,۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۸,۰۰۰	۵,۰۰۰	۳۷/۵-
۱۴۰,۱۲۵	درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی و سایر منافع حاصله	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۹۰۰,۰۰۰	۹۰
۱۵۰,۱۰۶	درآمدهای حاصل از جرائم و فروش صیدآلات، چوب‌آلات، ادوات و مواد بازداشتی	۱۲۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰	۰
۱۵۰,۱۳۷	درآمد حاصل از صدور و تمدید مجوزها یا اخذ جرائم موضوع قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی	۱۰۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	-۲۰
حذف	کمک‌های بلاعوض اشخاص حقیقی سازمان‌ها و مؤسسات مالی و بین‌المللی	-	-	-
۱۱۳,۷۰۶	پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری	۱۱۰,۰۰۰	۱۴۰,۰۰۰	۲۷/۳
۱۴۰,۱۰۷	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۱۱۰,۰۰۰	۱۴۰,۰۰۰	۲۷/۳
۱۱۳,۷۱۰	وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری - صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی	۱۱۰,۰۰۰	۱۷۰,۰۰۰	۵۴/۵
۱۳۰,۳۰۱	درآمدهای حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی	۷۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۱۱۴/۳
۱۴۰,۱۰۳	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۴۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	-۵۰
۲۸۴,۱۰۰	شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی	۱۰۰	۷۰	-۳۰
۱۳۰,۱۰۱	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت علی‌الحساب سال جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۱۰۰	۷۰	-۳۰

سهام از عوارض خروج از کشور

درآمدهای ناشی از عوارض خروج از کشور ۳۴۳۱ میلیارد و ۶۲ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان پیش‌بینی شده است. این در حالی است که این محل درآمدی در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ تنها ۱۵۰۰ میلیارد تومان در نظر گرفته شده بود. میزان عوارض خروج از کشور نسبت به دوسال گذشته تغییری نداشته و همچنین سهم وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از محل درآمدهای این عوارض (۸۰۰۰۰۰ تومان) ثابت باقی مانده است. افزایش چشمگیر میزان عوارض خروج از کشور در سال ۱۳۹۷ بر استدلال کمک از این محل به توسعه زیرساخت‌های گردشگری مبتنی بود. این در حالی است که سهم تعلق گرفته به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از این محل ناچیز است. جالب توجه است که عوارض خروج از کشور به تنهایی از بودجه پیش‌بینی شده برای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی (۳۰۱۶ میلیارد و ۹۵۹ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان) بیشتر است.

علاوه‌براین، احتساب عددی به جای درصدی (سهام از محل درآمدهای عوارض خروج از کشور) با دو ایراد اساسی روبه‌رو است؛ اول، مشخص نیست دقیقاً چه مقدار از مجموع درآمد پیش‌بینی شده ۳۴۳۱ میلیارد و ۶۲ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان به وزارتخانه تعلق خواهد گرفت و دوم، میزان دریافتی وزارتخانه از محل عوارض خروج از کشور عددی ثابت است (۸۰۰۰۰۰ تومان) درحالی‌که میزان دریافتی عوارض براساس تکرار سفر به صورت تصاعدی افزایش می‌یابد. از این‌رو،

تعیین سهم (درصد) مشخص از این اعتبارات و تخصیص آن به وزارتخانه ضروری است. این سهم می‌تواند به صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از اماکن تاریخی و فرهنگی واریز شود.

جدول ۸. عوارض خروج از کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

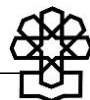
موضوع تعرفه	لایحه بودجه سال ۱۴۰۲
الف) عوارض خروج برای هر نفر	۴.۰۰۰.۰۰۰
ب) عوارض خروج زائران حج تمتع و عمره	۱.۳۲۰.۰۰۰
ج) عوارض خروج هوایی زائران عتبات عالیات ^۱	۴۵۰.۰۰۰
د) عوارض خروج زمینی و دریایی عتبات عالیات	۱۵۰.۰۰۰
ارقام پیش‌بینی شده در جزء «الف» و «ب» این بند برای سفرهای دوم به میزان ۵۰ درصد و سفرهای سوم و بیشتر به میزان ۱۰۰ درصد افزایش خواهد یافت.	
مبلغ هشتصد هزار (۸۰۰.۰۰۰) ریال از عوارض خروجی برای توسعه زیرساخت‌ها و تأسیسات گردشگری و حمایت از بخش میراث فرهنگی و صنایع دستی اختصاص داده می‌شود.	

بررسی تبصره‌های مرتبط با حوزه میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در ماده‌واحد لایحه بودجه سال ۱۴۰۲
در ذیل مجموعه‌ای از تبصره‌هایی آمده است که به‌صورت مستقیم درباره سه حوزه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی است و همچنین تبصره‌هایی که از قابلیت ارتباطی مستقیم با این سه حوزه برخوردار است.

تبصره «۲» (یک‌ساله)	بند «ب»	جزء
موضوع	انتظام‌بخشی و شفاف‌سازی فعالیت شرکت‌های دولتی	
سازمان برنامه و بودجه کشور با رعایت اصل (۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و رعایت سیاست‌های کلی برنامه هفتم، حداکثر تا پایان خردادماه سال ۱۴۰۲ مکلف است با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان اداری و استخدامی کشور آیین‌نامه انتظام‌بخشی و شفاف‌سازی و ضابطه‌مند نمودن درآمدها و هزینه‌های شرکت‌های دولتی را از جمله نحوه تشکیل مجامع عمومی/ شورای عالی و بررسی صورت‌های مالی و ثبت اطلاعات در سامانه یکپارچه شرکت‌های دولتی و ثبت اطلاعات نیروی انسانی و حقوق و مزایای کارکنان در سامانه سازمان اداری و استخدامی مبتنی بر تکالیف قانونی، تدوین و به تصویب هیئت وزیران برساند.		
اظهار نظر کارشناسی		
در تبصره مورد بحث، شفاف‌سازی درخصوص درآمدها و هزینه‌های شرکت‌های دولتی مورد توجه قرار گرفته است. از آنجایی که دو شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی (شماره طبقه ۲۸۴۱۰۰) و شرکت توسعه گردشگری ایران (شماره طبقه ۲۹۲۶۰) از جمله شرکت‌های فعال در زمینه گردشگری به‌شمار رفته و مشمول این بند می‌باشند این شمولیت در راستای رفع هرگونه مفسده احتمالی مؤثر خواهد بود.		

تبصره «۲» (یک‌ساله)	بند «و»	جزء
موضوع	امکان هزینه‌کرد شرکت‌های دولتی در سرمایه‌گذاری در تولید و صادرات	
به شرکت‌ها و سازمان‌های توسعه‌ای دولت اجازه داده می‌شود با تأیید وزیر مربوط تا مبلغ ده هزار میلیارد (۱۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال از منابع داخلی خود را برای کمک به سرمایه‌گذاری در برنامه‌های تحقق رشد و تولید، صادرات کالا و خدمات، حمایت از ساخت داخل و طرح (پروژه)‌های توسعه‌ای توسط بخش‌های خصوصی و تعاونی به‌صورت وجوه اداره شده، کمک‌های فنی و اعتباری و پرداخت مابه‌التفاوت نرخ سود اختصاص دهند. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر سازوکار تصویب طرح‌ها، میزان حمایت و چارچوب قرارداد عاملی، ظرف سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با همکاری وزارتخانه‌های یادشده تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. اقساط وصولی و مانده وجوه استفاده نشده (مسدود نشده باب تعهدات) در پایان سال به حساب شرکت یا سازمان ذی‌ربط حسب مورد واریز می‌گردد.		

۱. عوارض خروج زائران عتبات عالیات) زائران اربعین مطابق تاریخ تعیین شده در این قانون که از مرزهای زمینی به مقصد کشور عراق از کشور خارج می‌شوند از پرداخت عوارض خروج معاف می‌باشند.

اظهار نظر کارشناسی		
متن حاضر اجازه می‌دهد تا دو شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی (شماره طبقه ۲۸۴۱۰۰) و شرکت توسعه گردشگری ایران (شماره طبقه ۲۹۲۶۰) در راستای سرمایه‌گذاری برای توسعه گردشگری به‌عنوان یکی از اقلام صادرات غیرنفتی ورود پیدا کنند. این امر می‌تواند بستری را جهت تأمین اعتبارات لازم برای تکمیل پروژه‌ها در این زمینه فراهم آورد. البته باید توجه داشت که پیش از این نیز دو شرکت یاد شده بنا بر شرح وظایف و چشم‌انداز تعریف شده خود در راستای توسعه صنعت گردشگری عمل می‌کردند. ^۱		
تبصره «۲» (دائمی)	بند «ط»	جزء «۴»
موضوع		
عدم امکان عضویت هم‌زمان مدیران دستگاهی در هیئت‌مدیره، مدیریت عاملی و سایر مدیریت‌های اجرایی شرکت‌های دولتی		
<p>عضویت هم‌زمان مقامات موضوع ماده (۷) قانون مدیریت خدمات کشوری و معاونین آنان و مدیران دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۰۶/۱ در هیئت‌مدیره، مدیریت عاملی و سایر مدیریت‌های اجرایی شرکت‌های دولتی و شرکت‌های وابسته و تابعه این شرکت‌ها و شرکت‌های وابسته و تابعه نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی و سازمان‌ها اعم از زیرمجموعه خود و زیرمجموعه سایر دستگاه‌ها ممنوع است. سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و سازمان‌ها و شرکت‌های وابسته به مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی و شهرداری‌ها که به موجب اساسنامه آنها، اشخاص موضوع این جزء عضو هیئت‌مدیره هستند از شمول این حکم مستثنی هستند. اشخاصی که براساس قوانین و مقررات از ممنوعیت حکم این بند مستثنی شده‌اند حق دریافت هیچگونه حق‌الزحمه تحت هر عنوان برای شرکت در جلساتی که براساس قانون موظف به حضور در آن هستند، را ندارند.</p>		
اظهار نظر کارشناسی		
بند مورد بحث با ممانعت از فعالیت هم‌زمان مدیران دستگاه در دو شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی (شماره طبقه ۲۸۴۱۰۰۰) و همچنین شرکت توسعه گردشگری ایران (شماره طبقه ۲۹۲۶۰) در سمت‌های هیئت‌مدیره، مدیریت عاملی و سایر مدیریت‌های اجرایی از ایجاد تعارض منافع احتمالی جلوگیری خواهد کرد. از آنجایی که مسئله تعارض منافع، یک مشکل دائمی در خصوص شرکت‌های دولتی به‌شمار می‌رود؛ راهکار تعریف شده به‌درستی در قسمت تبصره «دائمی» مطرح شده است.		

تبصره «۳» (یک‌ساله)		
بند «ه»	جزء	موضوع
دریافت کمک‌های بلاعوض از سازمان‌های بین‌المللی		
<p>به دولت اجازه داده می‌شود تا سقف دو میلیارد (۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو، کمک‌های بلاعوض بین‌المللی از سوی مؤسسات و سازمان‌های بین‌المللی برای جبران خسارت و پیشگیری از حوادثی مانند زلزله، سیل، مبارزه با آفات و بیماری‌های دامی و گیاهی و همچنین تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات مربوطه، اجرای طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی کشور و طرح‌های موضوع صندوق ملی محیط زیست و امور مربوط به پناهندگان را دریافت و پس از تسعیر و واریز آن به خزانه‌داری کل کشور صرف هزینه‌های مرتبط نمایند.</p>		
اظهار نظر کارشناسی		
<p>در سطح بین‌المللی سازمان‌های متعددی همچون کمیته همکاری اقتصادی و تجاری کشورهای اسلامی (کومسک)، آژانس همکاری‌های بین‌المللی ژاپن (جایگاه)، سازمان همکاری‌های منطقه حاشیه اقیانوس هند (ایورا)، اتحادیه کشورهای جنوب شرق آسیا (آ.س.آن) سازمان همکاری‌های اقتصادی (اگو) حاضر به ارائه کمک در حوزه‌هایی نظیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی هستند. این در حالی است که براساس اصل هشتماد قانون اساسی^۲ دریافت کمک بلاعوض از این سازمان‌ها با محدودیت قانونی روبه‌رو است. از این‌رو، تبصره مورد بحث می‌تواند ظرفیت خوبی برای جذب این کمک‌ها را فراهم آورد. این موضوع با توجه به خسارات وارد بر شاغلان حوزه‌های گردشگری و صنایع دستی و همچنین آسیب‌های وارد بر آثار تاریخی- فرهنگی موجود در کشور از قبیل حوادثی همچون زلزله، سیل و</p>		

۱. به‌عنوان مثال در بند «الف» ماده (۷) اساسنامه شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی (۱۳۷۸/۰۳/۲۶) «برنامه‌ریزی و توسعه زیرساخت‌های صنعت گردشگری از قبیل مراکز اقامتی، اردوگاه گردشگری (کمپینگ) و حمام‌های آب معدنی، مجتمع‌های خدماتی رفاهی بین‌راهی، مناطق نمونه گردشگری، مجتمع‌های سیاحتی و تفریحی، تأسیسات و تجهیزات جابه‌جایی گردشگر بر مبنای سیاست‌های سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و اجرای طرح‌ها و پروژه‌ها از طریق عقد قرارداد با پیمانکاران و مشاوران صلاحیت‌دار» به‌عنوان یکی از وظایف این شرکت مورد اشاره قرار گرفته است.

۲. «گرفتن و دادن وام یا کمک‌های بدون عوض داخلی و خارجی از طرف دولت باید با تصویب مجلس شورای اسلامی باشد.»

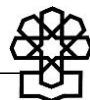
شیوع بیماری کووید-۱۹^۱ حائز اهمیت است. البته باید توجه داشت که بخشی از این کمک‌ها در قالب «طرح‌های مطالعاتی» صورت می‌پذیرد. از این جهت، اضافه کردن عبارت «مطالعاتی» بعد از «طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی» ضروری به نظر می‌رسد.

تبصره «۴» (یک‌ساله)	بند «الف»	جزء
موضوع	استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در اجرا، تکمیل و بهره‌برداری از طرح‌ها	
<p>به وزارتخانه‌ها و سایر دستگاه‌های اجرایی اصلی و شهرداری‌ها اجازه داده می‌شود با استفاده از روش‌های مشارکت عمومی و خصوصی با رعایت قانون برگزاری مناقصات- مصوب نسبت به اجرا، تکمیل و بهره‌برداری از طرح / پروژه‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با بخش خصوصی و غیردولتی اقدام نموده و تا ده درصد (۱۰٪) از سرجمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای مربوط به هر دستگاه اجرایی را صرف تأمین منابع برای مشارکت در این طرح (پروژه)ها کند ...</p>		
اظهار نظر کارشناسی		
<p>بند مورد بحث می‌تواند ظرفیت خوبی را جهت تکمیل پروژه‌های وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با استفاده از قابلیت‌های بخش خصوصی فراهم آورد.</p>		

تبصره «۶» (دائمی)	بند «ذ»	جزء
موضوع	دریافت مالیات از باغ ویلاها	
<p>واحدهای مسکونی و باغ ویلاهای مجاز که ارزش آنها با احتساب عرصه و اعیان بیش از دویست میلیارد (۲۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال باشد مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات به میزان دو در هزار می‌شوند. این مالیات برعهده شخصی است که در ابتدای هر سال مالک واحدهای مسکونی و باغ ویلاهای مذکور می‌باشد ...</p>		
اظهار نظر کارشناسی		
<p>باید توجه داشت که باغ ویلاها یکی از زیرساخت‌های گردشگری به‌شمار می‌رود این در حالی است که در بند حاضر از محل مالیات بر این زیرساخت‌ها هیچ‌گونه عایدی برای توسعه گردشگری در نظر گرفته نشده است. از این رو، پیشنهاد می‌شود بخشی از درآمدهای مالیاتی حاصل از این تبصره (۵۰ درصد) به‌منظور تأمین زیرساخت‌های گردشگری که دارای کاربری «عمومی» می‌باشند در همان استان محل اخذ مالیات صرف گردد. قید این موضوع از دو منظر حائز اهمیت است: اول، به تحقق هدف «توسعه گردشگری»- که در اسناد بالادستی مختلف همواره مورد توجه بوده است - کمک خواهد کرد. چنانچه اسناد اخیر یعنی در بند «۱۷» سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه این مهم به‌صراحت مورد تأکید قرار گرفته است. دوم، در راستای تحقق عدالت و تأمین نشاط اجتماعی مؤثر خواهد بود. چه اینکه بخشی از درآمد مورد حصول از محل این مالیات‌ها برای کمک به زیرساخت‌هایی صرف خواهد شد که برای عموم مردم است. موضوعی که با توسعه روزافزون باغ ویلاها با تملک شخصی در مناطق خوش آب‌وهوا کشور و عدم دسترسی‌پذیری اقشار ضعیف‌تر جامعه به چنین امکاناتی همواره موجبات تشدید شکاف طبقاتی را فراهم آورده است. از این رو، لحاظ این مهم می‌تواند به تقویت عدالت اجتماعی در زمینه خدمات سفر نیز منتج شود.</p>		

تبصره «۶» (دائمی)	بند «ق»	جزء
موضوع	حمایت از بازی‌های ساخت داخل با اولویت‌دهی به استفاده از محتویات میراث، صنایع دستی و گردشگری	
<p>سازمان امور مالیاتی با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است از عرضه‌کنندگان انواع بازی‌های خارجی قابل نصب در رایانه، تلفن‌های همراه و پیش‌تانه بازی (کنسول) عوارضی معادل ده درصد (۱۰٪) قیمت فروش را اخذ و به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. وجوه حاصله در اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای) قرار می‌گیرد تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه کشور صرف حمایت از توسعه بازی‌های تولید داخل شود.</p>		

۱. برای مطالعه بیشتر به گزارش «بررسی راهکارهای بهبود وضعیت گردشگری در مواجهه با کرونا» با شماره مسلسل ۱۸۱۸۵ مراجعه شود.

اظهار نظر کارشناسی

یکی از روش‌های ترویج و اشاعه ارزش‌های فرهنگی و تاریخی، نمایش آثار و محوطه‌های تاریخی-فرهنگی و طبیعی است. موضوعی که در عین اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی عمومی به ترویج گردشگری نیز منجر خواهد شد. از آنجاکه بازی‌های قابل نصب در رایانه، تلفن و پیش‌تانه بازی (کنسول) فرصت مناسبی برای ترویج میراث فرهنگی و طبیعی و در عین حال بازاریابی گردشگری و صنایع دستی است، تشویق بازی‌های رایانه‌ای تولید داخل به بهره‌برداری از محوطه‌ها و آثار تاریخی، فرهنگی و طبیعی یا جاذبه‌های گردشگری و صنایع دستی کشور در متن یا فرایند بازی، اقدامی نرم‌افزاری در راستای اشاعه ارزش‌های ایرانی-اسلامی است.

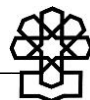
تبصره «۶» (دائمی)	بند «ض»	جزء
موضوع		معافیت برای واحدهای آموزشی دولتی
<p>کلیه واحدهای آموزشی مدارس دولتی وزارت آموزش و پرورش در صورت رعایت الگوی مصرف از پرداخت هزینه‌های برق، گاز و آب معاف هستند. هرگونه اعطای معافیت غیر از این بند ممنوع می‌باشد.</p>		
اظهار نظر کارشناسی		
<p>یکی از مهم‌ترین آسیب‌های حوزه حفاظت از میراث فرهنگی، خطر از دست رفتن زندگی و حیات درون بناهای تاریخی و فرهنگی و به‌طور خاص آثار ثبت شده در فهرست آثار ملی است. این آثار مصداقی از مراکز تاریخی فرهنگی است و حفاظت از این میراث مطابق قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ (و همچنین زنده نگه داشتن حیات این بناها) وظیفه‌ای حاکمیتی است. از آنجاکه به‌دلیل قانون راجع به حفظ آثار ملی مصوب ۱۳۰۹ درج این بناها در فهرست آثار ملی موجب اعمال محدودیت‌هایی (مثلاً در مرمت، تخریب، تغییر کاربری و ...) برای مالکان و متصرفان قانونی این بناها می‌شود، خطر رها شدن یا تخریب خاموش این بناها همواره وجود دارد. زنده نگه داشتن و به جریان انداختن زندگی در این بناها که با حضور مردم و جریان زندگی در این بناها معنا پیدا می‌کند با اعمال محرک‌های هوشمندانه، اقدامی مؤثر در راستای حفاظت از میراث فرهنگی، مطابق ماده (۳۷) الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰ تعرفه‌های آب، برق و گاز مصرفی مراکز فرهنگی، آموزشی بر مبنای تعرفه آموزشی محاسبه و پرداخت می‌شود و در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کلیه واحدهای آموزشی مدارس دولتی وزارت آموزش و پرورش با رعایت الگوی مصرف از پرداخت هزینه‌های برق، گاز و آب معاف هستند. بنابراین پیشنهاد می‌شود با شمول این معافیت‌ها برای مراکز فرهنگی (آثار ملی ثبت شده در اختیار مردم که در آنها زندگی مسکونی جریان دارد) از آنها حمایت گردد. آنچه لازم است، تشکیل کارگروهی متشکل از وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با ادارات آب، برق، گاز به شکلی است که بناهای ثبت ملی دارای سکنه مشخص و در صورت رعایت الگوی مصرف شامل معافیت از پرداخت قبوض مذکور شوند.</p>		

تبصره «۷» (یک‌ساله)	بند «ج»	جزء
موضوع		راه‌اندازی پنجره ملی خدمات دولت هوشمند
<p>به‌منظور ارتقای بهره‌وری و کاهش هزینه‌های دولت و افزایش رضایت‌مندی مردم، تمام دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۷۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه، نهادهای عمومی غیردولتی و سایر دستگاه‌های دارای ردیف در قوانین بودجه سنواتی، مکلفند در ضمن ارائه کلیه خدمات خود از طریق پنجره ملی خدمات دولت هوشمند تا آبان‌ماه سال ۱۴۰۲ با بهینه‌سازی فرایندها، حداقل بیست درصد (۲۰٪) خدمات منتخب خود را تا پایان دی‌ماه ۱۴۰۲ به‌صورت هوشمند به‌گونه‌ای ارائه نمایند که در تمام مراحل درخواست تا دریافت خدمات به‌صورت آنی، بدون دخالت انسانی و بدون اخذ هرگونه مدرک از متقاضی خدمت با استفاده کامل از داده و اطلاعات ملی موضوع قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی انجام گردد.</p>		
اظهار نظر کارشناسی		
<p>نظر به اینکه وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی یکی از دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری به‌شمار می‌رود، ارائه خدمات در پنجره ملی از سوی این دستگاه طی سال ۱۴۰۲ الزامی است. این مهم می‌تواند به تسریع فرایندهای حوزه‌های سه‌گانه وزارتخانه مزبور منتج شود.</p>		

تبصره «۷» (یک‌ساله)	بند «ه»	جزء
موضوع		رفع آسیب‌های محیط زیستی با بهره‌برداری از معادن
<p>دولت موظف است سهم پانزده درصدی (۱۵٪) حقوق دولتی معادن را هر سه ماه یکبار به خزانه معین استان واریز نماید و با اولویت شهرستانی که معدن در آن قرار دارد جهت توسعه زیرساخت‌های آن و رفع آسیب‌های محیط زیستی اختصاص و گزارش آن را به مجلس ارائه کند. همچنین در جهت اجرای قانون پرداخت یک درصد (۱٪) از فروش معادن بابت اصلاح خرابی‌های وارده به منابع طبیعی و عوارض محیط زیستی گزارش اقدامات صورت گرفته را هر دو ماه یکبار به مجلس ارائه دهد.</p>		
اظهار نظر کارشناسی		
<p>براساس بند «۵» ماده (۴۳) قانون برنامه ششم توسعه، بهره‌برداران معادن موظف هستند یک درصد از فروش مربوط به معادن را در جهت جبران خسارت وارده به اهالی ساکن و بخش کشاورزی و انجام پروژه‌های بهداشتی و عمرانی در مناطق استقرار معدن اختصاص دهند. از آنجاکه استخراج و بهره‌برداری از معدن در کنار زیان‌های وارده به محیط زیست و منابع طبیعی، به میراث طبیعی نیز آسیب‌رسان است لازم است تا در کنار رفع آسیب‌های محیط زیستی به آسیب‌های میراث طبیعی نیز اشاره و توجه شود. گفتنی است میراث طبیعی از اثر طبیعی ملی دارای تفاوت است و این دو فهرست‌های متفاوتی هستند که دستگاه‌های متفاوت تهیه و مورد حفاظت قرار می‌دهند. میراث طبیعی مطابق تبصره ماده (۲) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۱۳۸۲ به‌منظور هماهنگی و امکان بهره‌برداری، اجرای تعهدات بین‌المللی کنوانسیون حفاظت میراث فرهنگی و طبیعی جهان با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست دارای آیین‌نامه است (در سال ۱۳۸۷ با ثبت کوه دماوند به‌عنوان اولین میراث طبیعی کشور ثبت ملی کشور شناخته شد).</p>		

تبصره «۷» (دائمی)	بند «ه»	جزء
موضوع		معافیت از پرداخت هزینه‌های دادرسی
<p>در راستای حفاظت از محیط زیست کشور و حفظ انفال کشور، سازمان محیط زیست کشور از پرداخت هزینه دادرسی دعاوی معاف می‌باشد.</p>		
اظهار نظر کارشناسی		
<p>مطابق تبصره ماده (۲) قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مصوب ۱۳۸۲، وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست در مورد تعهدات بین‌المللی کشور در مورد کنوانسیون حفاظت میراث فرهنگی و طبیعی جهان و همچنین بهره‌برداری از میراث طبیعی کشور دارای تکلیف شد. از این تاریخ تاکنون ثبت میراث طبیعی کشور در قالب فهرست آثار ملی و میراث جهانی یونسکو در جریان است و آثاری مثل کوه دماوند، سرو ابرکوه و ... ثبت ملی و جهانی شده‌اند. گفتنی است مطابق دستورالعمل بهره‌برداری پایدار از میراث طبیعی مصوب ۱۴۰۰ هیئت وزیران مناطق تحت پوشش وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی (با عنوان میراث طبیعی) و سازمان حفاظت محیط زیست (مناطق چهارگانه) فاقد اشتراک و تداخل است لزوم توجه مجزا به این حوزه قابل توجه است. از آنجاکه در این حوزه تاکنون اقدامات تقنینی تکمیلی و موضوع جرم‌انگاری از آن به‌درستی صورت نگرفته است، مسائل بروز پیدا کرده در مورد میراث طبیعی همواره محل بحث و چالش بوده است. لذا توصیه می‌شود تا موضوع مذکور در مورد هزینه‌های دادرسی برای حفاظت از میراث طبیعی نیز شامل این معافیت‌ها شود.</p>		

تبصره «۹» (یک‌ساله)	بند «ه»	جزء
موضوع		هزینه‌کرد دستگاه‌ها در زمینه گردشگری، میراث و صنایع دستی
<p>دستگاه‌های اجرایی مندرج در این قانون و پیوست‌های آن مجازند تا دو درصد (۲٪) از بودجه هزینه‌ای خود را برای هم‌افزایی و ارتقای فعالیت‌ها و تولیدات فرهنگی از قبیل موضوعات قرآنی، نمایشی، مطبوعاتی، رسانه‌ای نوین، نشر و کتاب و گردشگری اختصاص دهند. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف دو ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی (مسئول)، میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت، سازمان صدا و سیما و سازمان تبلیغات اسلامی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p>		
اظهار نظر کارشناسی		
<p>تبصره فوق ظرفیت مناسبی است تا دستگاه‌های اجرایی مختلف در راستای توسعه گردشگری از محل اعتبارات خود گام بردارند. اما میراث فرهنگی و طبیعی کشور را نبایستی صرفاً به‌دلیل کارکردهای اولیه آن برای توسعه گردشگری در حاشیه قرار داد. از آنجاکه یکی از کارکردهای با اهمیت و کمتر به‌کار گرفته شده از تولید محتوا در حوزه میراث فرهنگی و طبیعی و همچنین صنایع دستی توسعه و تقویت وحدت ملی و انسجام اجتماعی است، لزوم ذکر عنوان میراث فرهنگی و طبیعی و همچنین صنایع دستی در کنار</p>		

گردشگری برای ایجاد تمرکز و توجه دستگاه‌های اجرایی به این حوزه لازم به نظر می‌رسد. همچنین از آنجاکه مطابق ماده (۱۳) قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی - فرهنگی مصوب ۱۳۹۸ دستگاه‌های اجرایی و نهادها مکلفند هزینه‌های مربوط به پژوهش، حفاظت و مرمت آثار منقول و غیرمنقول ثبت شده در فهرست آثار ملی و آثار واجد ارزش تاریخی - فرهنگی و فهرست‌های ذی‌ربط مربوط به آثار در اختیار و یا در حیطه موضوع تخصصی همان دستگاه را از محل اعتبارات خود تأمین کنند. علاوه بر این، در مجموع با توجه به تکراری بودن این بند در قوانین بودجه پیشین^۱ پیشنهاد می‌شود تا این بند به صورت دائمی به تصویب برسد.

تبصره «۹» (یک‌ساله)	بند «ز»	جزء
موضوع	احتساب تعرفه گاز تأسیسات گردشگری به صورت خدماتی	
تعرفه گاز مصرفی تأسیسات گردشگری و صنایع دستی و آب درمانی‌ها و هتل‌ها مشابه تعرفه خدمات می‌باشد.		
اظهار نظر کارشناسی		
<p>احتساب تعرفه گاز تأسیسات گردشگری بر اساس متوسط نرخ خوراک پتروشیمی صورت می‌پذیرفت. این امر موجب می‌شد تا هزینه بهای تمام شده خدمات در این‌گونه تأسیسات و به تبع آن نرخ‌های اقامت سفر افزایش یابد. از این‌رو، بند فوق می‌تواند رویکردی حمایتی را برای فعالان حوزه گردشگری در درجه اول و به تبع آن حمایت از احاد مردم با کاهش هزینه‌های سفر در داخل کشور فراهم آورد. اما نکته حائز اهمیت در این میان، ذکر این موضوع در قوانین بودجه‌ای «یک‌ساله» است. پیشنهاد می‌شود نظر به اهمیت موضوع و با توجه به اینکه حمایت از تعرفه گاز فعالان صنعت برای دومین سال پیاپی در لایحه بودجه مطرح می‌باشد، این بند به‌عنوان یک بند «دائمی» در ذیل تبصره «۹» قانون بودجه ۱۴۰۲ پیشنهاد شود.</p> <p>علاوه بر این، بر اساس ماده (۸) قانون «توسعه ایرانگردی و جهانگردی» (مصوب ۱۳۷۰/۰۷/۷) تعرفه‌های اعمالی بر تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی از نوع تعرفه‌های صنعتی است. حال آنکه در نگاه اولیه نیز نمی‌توان فعالیت‌های کسب‌وکارهای گردشگری را که غالباً از نوع کوچک و متوسط به‌شمار می‌روند با صنایع بزرگی همچون پتروشیمی، فولاد و غیره که از جمله صنایع بزرگ محسوب می‌شوند در پرداختی انرژی برابر دانست. مسلماً در تاریخ تصویب قانون توسعه ایرانگردی و جهانگردی (سال ۱۳۷۰) تعرفه‌های صنعتی از نوعی مزیت برای تأسیسات گردشگری از منظر قانونگذار برخوردار بوده است اما در شرایط فعلی و با توجه به رویکرد فعلی در زمینه واقعی‌سازی تعرفه‌های انرژی در کشور لزوم تغییر رویکرد موجود در قانون توسعه ایرانگردی و جهانگردی ضروری به نظر می‌رسد. چنانچه با تصویب مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق (مصوب ۱۴۰۱/۰۹/۰۷) و تصریح افزایش بهای برق واحدهای صنعتی در ماده (۳) این قانون، مسلماً افزایش بها مشمول فعالان حوزه گردشگری نیز خواهد شد. این در حالی است که حوادث در سال‌های اخیر از جمله سیل، افزایش قیمت‌ها و کرونا آسیب‌های جدی بر فعالان حوزه گردشگری وارد آورده است و افزایش بهای برق با اجرایی شدن قانون اخیرالتصویب تیر خلاصی برای کسب‌وکارهای فعال برای این حوزه خواهد بود. از این‌رو، پیشنهاد می‌شود تا بهای برق مصرفی تأسیسات و مؤسسات گردشگری مشمول تعرفه برق ماده (۷) قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق (مصوب ۱۴۰۱/۰۹/۰۷) شود.</p>		

تبصره «۹» (دائمی)	بند «ک»	جزء
موضوع	تغییر عنوان و ماهیت صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی	
<p>با هدف حمایت از اقتصاد گردشگری، صنایع دستی و میراث فرهنگی، صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی به صندوق توسعه گردشگری تغییر نام می‌یابد. اصلاحات اساسنامه جدید بر پایه مأموریت محوله، توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی (مسئول) و سازمان برنامه و بودجه کشور ظرف مدت سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p>		
اظهار نظر کارشناسی		
<p>اگر هدف وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از الحاق فعالیت‌های معاونت سوم (گردشگری) غایب در عنوان صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی است، عنوان جدید بهتر است به صندوق حمایت</p>		

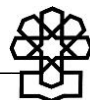
از میراث فرهنگی، توسعه گردشگری و صنایع دستی تغییر نام پیدا کند. اینکه بر مبنای هدف حمایت از صنایع دستی و میراث فرهنگی، عنوان این دو از صندوق حذف شود و تغییر نام به اسم گردشگری صورت گیرد، تغییر مناسبی ارزیابی نمی‌شود.

اما رویکردها در خصوص الحاق حوزه گردشگری به «صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی» متفاوت است. برخی منتقدان بر این باورند که این صندوق اساساً در راستای واگذاری بناهای تاریخی شکل گرفته است و الحاق صنایع دستی به آن نیز به اقدام‌های قابل توجهی در حوزه صنایع دستی منتج نشد. از این رو، الحاق حوزه‌ای دیگر نیز ضرورتاً به نتایج مطلوبی ختم نمی‌شود.

گفتنی است که با توجه به بناهایی که در سال‌های اخیر در اختیار این صندوق قرار گرفته است و محل مهمی برای درآمدهای سالانه آن به حساب می‌آید، تعیین ماهیت صندوق به عنوان نهاد عمومی غیردولتی جای اشکال دارد. مطابق ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶ این مؤسسات برای انجام وظایف و خدمات با جنبه عمومی تأسیس می‌شوند و مطابق ماده (۳) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ دارای استقلال حقوقی و بیش از پنجاه درصد بودجه سالیانه آنها از محل منابع غیردولتی تأمین می‌شود. این شروط در مورد صندوق حاضر قابل تحصیل و تحقق نیست و تعریف احتمالی شخصیت حقوقی صندوق به این عنوان کار صحیحی نمی‌باشد. برای برطرف‌سازی این مشکل، ظرفیت اساسنامه شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۱۳۸۷ قابل بهره‌برداری است که در بند «ج» ماده (۷) آن انجام تمهیدات لازم به منظور مشارکت‌های بخش غیردولتی در توسعه زیرساخت‌های صنعت گردشگری و همچنین مطابق بند «ح» ماده (۷) برای انجام امور محوره وزارت و بازوی اجرایی آن به حساب می‌آید. بنابراین، پیشنهاد قابل تأمل و جایگزین دیگر در این خصوص تبدیل شرکت مادر تخصصی ایرانگردی و جهانگردی به صندوق توسعه گردشگری با ماهیت نهاد عمومی غیردولتی است.

تبصره «۹» (دائمی)	بند «ل»	جزء
موضوع	ممنوعیت الزام به پیمان‌سپاری ارزی در مورد صادرات صنایع دستی و اصلاحاتی در مورد فرش دستباف	
<p>اخذ هرگونه تعرفه و عوارض صادراتی و الزام به پیمان‌سپاری ارزی و تعهد بازگشت ارز حاصل از صادرات در خصوص صادرات صنایع دستی (به‌استثنای فرش) به جز میزان ارزش مواد اولیه مصرف شده ممنوع است.</p> <p>اظهار نظر کارشناسی</p> <p>پیمان‌سپاری ارزی اقدامی است تعهدی با هدف انتقال ارز به دست آمده از صادرات کالا و خدمات به کشور صادرکننده. مطابق تبصره «۶» ماده (۲) مکرر قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (الحاقی ۱۴۰۰/۱۱/۱۰) «کلیه صادرکنندگان کالا به خارج از کشور موظفند ارز مندرج در پروانه گمرکی یا معادل ارزی آن به سایر ارزها را به بانک مرکزی بفروشند و یا با تأیید بانک مرکزی نسبت به فروش آن به سایر اشخاص اقدام یا جهت تأمین ارز واردات کالای خود یا بازپرداخت بدهی تسهیلات ارزی استفاده نمایند...». در همین ماده آمده است که «در صورت عدم ایفای تعهد ظرف سه ماه از زمان ابلاغ حکم قطعی، معادل ارزش تعهد براساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی در زمان صدور حکم، به جریمه نقدی مرتکب افزوده می‌شود». در حال حاضر صادرکنندگان صنایع دستی مکلف به ارائه تعهدات ۱۲ ماهه برای بازگرداندن ارز حاصله از صادرات به کشور هستند. محصولات صنایع دستی (و به‌طور مشابه فرض) اساساً غیرتکراری و مبتنی بر ذوق و سلیقه هنرمند یا استادکار تولید می‌شوند، صادرات آنها به خارج از کشور معادل شروع اولین گام بازاریابی است. لذا در این مرحله محصول بایستی به‌مرور زمان در جامعه وارد کننده شناخته شود و محبوبیت خود را پیدا کند. یکی از مهم‌ترین روش‌های صادراتی این محصولات به همین دلیل، خارج کردن امانی برای معرفی و آشنایی مشتریان بالقوه است. بنابراین محدوده زمانی تعیین شده برای بازگشت ارز به کشور به‌عنوان مانعی جدی در مقابل ماهیت فروش صنایع دستی است.</p>		

تبصره «۱۴»	بند	جزء
موضوع	تخصیص اعتبارات برای شاغلان گردشگری و صنایع دستی	
<p>تمامی دریافتی‌ها (منابع) قانون هدفمندی یارانه‌ها به‌استثنای عوارض شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، حق بیمه مشترکان گاز طبیعی و عوارض گازرسانی (به‌ترتیب موضوع مواد (۱۲) و (۶۵) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)) و حق بیمه منازل مسکونی در اجرای مواد (۲) و (۴) قانون تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی، به میزان شش میلیون و پانصد و نود و هشت هزار و چهارصد و بیست میلیارد (۶,۵۹۸,۴۲۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال توسط شرک‌های تابعه وزارت نفت بابت دریافتی حاصل از فروش داخلی فرآورده‌های نفتی، دریافتی حاصل از فروش صادراتی فرآورده‌های نفتی، دریافتی حاصل از فروش داخلی گاز طبیعی با احتساب عوارض و مالیات ارزش افزوده و دریافتی حاصل از اصلاح نرخ خوراک پتروشیمی‌ها (در سقف هفتاد هزار ریال به‌ازای هر متر</p>		

مکعب) و اضافه شدن ده واحد درصد بر نسبت نرخ سوخت صنایع به خوراک پتروشیمی‌ها، به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود.

سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها موظف است با ابلاغ و تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور نسب به پرداخت مصارف به شرح ذیل متناسب با تحقق دریافتی‌ها (مناع) اقدام کند.

۱-۱. مبلغ ششصد و نود هزار میلیارد (۶۹۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال باب یارانه دارو

۱-۲. مبلغ سه میلیون و یکصد و پنجاه هزار میلیارد (۳,۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال باب یارانه نقدی و معیشتی

۱-۳. مبلغ چهارصد و پنجاه هزار میلیارد (۴۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال مستمری خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور.

۱-۴. مبلغ پانصد و شصت هزار میلیارد (۵۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال باب یارانه نان.

۱-۵. مبلغ یک میلیون و دویست و شصت و سه هزار و یکصد و سی میلیارد (۱,۲۶۳,۱۳۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال باب هزینه تولید، انتقال، توزیع و فروش و بازپرداخت تعهدات ...

اظهار نظر کارشناسی

اعتبارات در نظر گرفته برای تبصره «۱۴» لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ برابر با شش میلیون و پانصد و نود و هشتصد هزار و چهارصد و بیست میلیارد است. رقم پیش‌بینی شده در این تبصره به‌منظور هزینه‌کرد در شش محل یارانه دارو، یارانه نقدی و معیشتی، مستمری خانوارهای تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور، یارانه نان، هزینه تولید، انتقال، توزیع و فروش و بازپرداخت تعهدات و عوارض و مالیات بر ارزش افزوده فراورده‌های نفتی و گاز طبیعی و تعهدات باید هزینه شود. این در حالی است که طی سال‌های اخیر بخشی از اعتبارات یارانه‌ای از این محل صرف بیمه اقشار خاص شامل یازده گروه از جمله شاغلان صنایع دستی و همچنین راهنمایان گردشگری می‌شد. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، جدول ذیل تبصره «۱۴» درخصوص بیمه اقشار خاص حذف شده است. از این رو، پیشنهاد می‌شود تا اعتباراتی (با همان مبلغ سال‌های گذشته) به‌منظور کمک به بیمه این دو گروه به‌صورت مستقیم به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی تعلق گرفته تا از طریق «صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری» اقدام به بیمه گروه‌های یادشده کند. باید اشاره کرد که اختصاص اعتبارات بیمه‌ای به صندوق تخصصی، مسبوق به سابق است.^۱

تبصره «۱۴»	بند	جزء
موضوع	پرداخت تسهیلات قرض الحسنه	
<p>بانک‌های عامل مکلفند در چارچوب برنامه کنترل تورم و رشد نقدینگی و ترازنامه بانک‌ها، در سقف دو میلیون میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل صددرصد (۱۰۰٪) مانده سپرده‌های قرض الحسنه (به‌جز بانک‌های قرض الحسنه (و بخشی از سپرده‌های جاری براساس توان تسهیلات‌دهی بانک‌های عامل و به تشخیص شورای پول و اعتبار پس از کسر سپرده قانونی، به موارد مندرج در قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی از جمله؛ قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی، قوانین مربوط به ایثارگران، قانون جهش تولید مسکن و قانون جهش تولید دانش‌بنیان، تسهیلات قرض الحسنه پرداخت نمایند. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور (مسئول)، بانک مرکزی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی حداکثر ظرف ۳۰ روز کاری پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون پیشنهاد و پس از تأیید شورای پول و اعتبار به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. بانک مرکزی مکلف است بر اجرای مفاد این تبصره نظارت و گزارش عملکرد آن را هر سه ماه یک‌بار به شورای پول و اعتبار ارائه کند.</p>		
اظهار نظر کارشناسی		
<p>حمایت از صنایع دستی به‌عنوان صنعتی کوچک و مبتنی بر زنان در میان دریافت‌کننده تسهیلات به‌خوبی صورت نگرفته است و به‌دلیل کوچک مقیاس بودن فعالیت‌ها و ضعف در به‌کارگیری منابع توسط شاغلان این صنعت مشکلات توسعه هنرمندان، استادکاران و فعالان این حوزه همچنان بدون حل باقی مانده است. لذا لازم است تا با درج عنوان قانون حمایت از هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی مصوب ۱۳۹۶ که در ماده (۷) آن بانک مرکزی مکلف شده است از طریق بانک‌های عامل، بخشی از تسهیلات مسکن بانک‌ها را با هماهنگی وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری و وزارت صنعت، معدن و تجارت به امر تأمین مسکن هنرمندان و تولیدکنندگان صنایع دستی و فرش دستباف اختصاص دهد و همچنین مطابق تبصره «۲» ماده (۲) نیز امکان برخورداری از تسهیلات بانکی را دارند، فرصت پرداخت تسهیلات قرض الحسنه تبصره «۱۴» برای آنها فراهم شود.</p>		

۱. نظیر «صندوق اعتباری هنر» و «صندوق اعتباری حمایت از قهرمانان و پیشکسوتان ورزش کشور».

تبصره «۱۸» موضوع حمایت از تولید دانش‌بنیان و اشتغال‌آفرین از جمله حمایت‌هایی است که مشمول اشتغال در سه حوزه مورد بحث میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی می‌شود.

جمع‌بندی و پیشنهادها

سه فصل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ اعتباراتی معادل ۲۸۵۴ میلیارد و ۳۹۶ میلیون تومان دریافت کرده است که ۹/۱۲ درصد از مجموع اعتبارات امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری است که رشدی معادل ۲۸ درصد داشته است. مرکز مطالعاتی منطقه‌ای حفظ میراث فرهنگی ناملوس در آسیای میانه و غربی که طبق قانون بایستی دارای بودجه جداگانه‌ای ذیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی باشد مشابه سال گذشته فاقد این ردیف است. بیشترین درآمد وزارتخانه از محل «درآمد حاصل از ورودی موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی و سایر منافع حاصله» معادل ۱۹۰ میلیارد تومان تأمین می‌شود که افزایشی معادل ۹۰ درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ داشته است. در این میان، بیشترین افزایش درآمد دستگاه‌های ذیل وزارت مربوط به درآمد حاصل از اجاره ساختمان‌ها و اراضی صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی معادل ۱۵۰ میلیارد تومان است که رشدی ۱۱۴/۳ درصدی را نشان می‌دهد در حالی که بیشترین کاهش درآمد نیز متعلق به همین صندوق و در مورد درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی است که معادل ۵۰ درصد است.

نکته قابل‌تأمل در مورد تبصره‌های بودجه‌ای امسال، تقسیم‌بندی آنها به دو دسته سالیانه و دارای قابلیت دائمی شدن است. موضوعی که به‌صورت صریح در عنوان لایحه نیز مشهود است. لایحه‌ای که با عنوان بودجه سال ۱۴۰۲ و احکامی که قابلیت دائمی شدن دارد، اعلام وصول شده است. از آنجاکه ظرفیت‌های حمایتی، مشارکتی، تقویتی و ترویجی برخی تبصره‌ها با محورهای عوارض و مالیات، آموزش و پژوهش، صنعت و معدن، آموزش، پژوهش و فرهنگ برای تقویت فعالیت‌های سه‌گانه گردشگری، میراث فرهنگی و صنایع دستی وجود دارد پیشنهادهای اصلاحی و الحاقی به شرح ذیل قابل بررسی است:

▪ **لحاظ طرح‌های مطالعاتی در بند «ه» تبصره «۳»:** با توجه به اینکه یکی از زمینه‌های دریافت کمک‌های بلاعوض در حوزه‌های میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از سازمان‌ها و مؤسسات بین‌المللی، «طرح‌های مطالعاتی» است. پیشنهاد می‌شود عبارت «مطالعاتی» بعد از «طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی» در این بند آورده شود: «به دولت اجازه داده می‌شود تا سقف دو میلیارد (۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو، کمک‌های بلاعوض بین‌المللی از سوی مؤسسات و سازمان‌های بین‌المللی برای جبران خسارت و پیشگیری از حوادثی مانند زلزله، سیل، مبارزه با آفات و بیماری‌های دامی و گیاهی و همچنین تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات مربوطه، اجرای طرح‌های توسعه‌ای و زیربنایی و مطالعاتی کشور و طرح‌های موضوع صندوق ملی محیط زیست و امور مربوط به پناهندگان را دریافت و پس از تسعیر و واریز آن به خزانه‌داری کل کشور صرف هزینه‌های مرتبط نمایند.»

▪ **اختصاص بخشی از درآمد مالیاتی از محل مالیات بر باغ ویلاها در بند «ذ» تبصره «۶» (دائمی):** نظر به اینکه «باغ ویلاها» از مصادیق زیرساخت‌های گردشگری به‌شمار می‌روند و به‌منظور ایجاد عدالت اجتماعی در حیطه

سفر، پیشنهاد می‌شود تا بخشی از مالیات دریافتی تعریف شده از باغ ویلاها در این بند به توسعه زیرساخت‌های گردشگری با کاربری عمومی در همان استان، اختصاص یابد. متن اصلاحی به شرح ذیل است:

«واحدهای مسکونی و باغ ویلاهای مجاز که ارزش آنها با احتساب عرصه و اعیان بیش از دو بیست میلیارد (۲۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال باشد مزاد بر این مبلغ مشمول مالیات به میزان دو در هزار می‌شوند. ۵۰ درصد از درآمدهای مالیاتی دریافتی از محل مالیات بر باغ ویلاها در این بند پس از گردش خزانه صرف توسعه زیرساخت‌های گردشگری در همان استان خواهد شد. این مالیات برعهده شخصی است که در ابتدای هر سال مالک واحدهای مسکونی و باغ ویلاهای مذکور می‌باشد ...

▪ «دائمی» شدن بند «ه» تبصره «۹» و شمولیت آن به حوزه‌های میراث فرهنگی و طبیعی و صنایع دستی: نظر به تکراری بودن این بند، پیشنهاد بر دائمی شدن این بند است. علاوه بر این، از آنجاکه یکی از کارکردهای با اهمیت و کمتر به کار گرفته شده از تولید محتوا در حوزه میراث فرهنگی و طبیعی و همچنین صنایع دستی توسعه و تقویت وحدت ملی و انسجام اجتماعی است، لزوم ذکر عنوان میراث فرهنگی و طبیعی و همچنین صنایع دستی در کنار گردشگری برای ایجاد تمرکز و توجه دستگاه‌های اجرایی به این حوزه لازم به نظر می‌رسد.

«دستگاه‌های اجرایی مندرج در این قانون و پیوست‌های آن مجازند تا دو درصد از بودجه هزینه‌ای خود را برای هم‌افزایی و ارتقای فعالیت‌ها و تولیدات فرهنگی از قبیل موضوعات قرآنی، نمایشی، مطبوعاتی، رسانه‌ای نوین، نشر و کتاب، صنایع دستی، گردشگری، میراث فرهنگی (ملموس و ناملموس) و طبیعی اختصاص دهند. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف دو ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاد اسلامی (مسئول)، میراث فرهنگی، گردشگری، صنایع دستی، دبیرخانه شورای اطلاع‌رسانی دولت، سازمان صدا و سیما و سازمان تبلیغات اسلامی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.»

▪ «دائمی» شدن بند «ز» تبصره «۹» در خصوص تعرفه خدماتی گاز برای فعالان گردشگری و احتساب بهای برق مصرفی تأسیسات و مؤسسات گردشگری براساس ماده (۷) قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق (مصوب ۱۴۰۱/۰۹/۰۷)؛ براساس ماده (۸) قانون «توسعه ایرانگردی و جهانگردی» (مصوب ۱۳۷۰/۰۷/۰۷) تعرفه‌های اعمالی بر تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی از نوع تعرفه‌های صنعتی است. حال آنکه در نگاه اولیه نیز نمی‌توان فعالیت‌های کسب‌وکارهای گردشگری را که غالباً از نوع کوچک و متوسط به‌شمار می‌روند با صنایع بزرگی همچون پتروشیمی، فولاد و غیره که از جمله صنایع بزرگ محسوب می‌شوند در پرداختی انرژی برابر دانست. مسلماً در تاریخ تصویب قانون توسعه ایرانگردی و جهانگردی (سال ۱۳۷۰) تعرفه‌های صنعتی از نوعی مزیت برای تأسیسات گردشگری از منظر قانونگذار برخوردار بوده است اما در شرایط فعلی و با توجه به رویکرد فعلی در زمینه واقعی‌سازی تعرفه‌های انرژی در کشور لزوم تغییر رویکرد موجود در قانون توسعه ایرانگردی و جهانگردی ضروری به نظر می‌رسد. چنانچه با تصویب مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق (مصوب ۱۴۰۱/۰۹/۰۷) و تصریح افزایش بهای برق واحدهای صنعتی در ماده (۳) این قانون، مسلماً افزایش بها مشمول فعالان حوزه گردشگری نیز خواهد شد. این در حالی است که حوادث در سال‌های اخیر از جمله سیل، افزایش قیمت‌ها و کرونا آسیب‌های جدی بر فعالان حوزه گردشگری وارد آورده است و

افزایش بهای برق با اجرایی شدن قانون اخیرالتصویب تیر خلاصی برای کسب‌وکارهای فعال برای این حوزه خواهد بود. از این رو، پیشنهاد می‌شود تا بهای برق مصرفی تأسیسات و مؤسسات گردشگری مشمول تعرفه برق ماده (۷) قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق (مصوب ۱۴۰۱/۰۹/۰۷) شود. از این رو، متن ذیل پیشنهاد می‌شود:

«تعرفه گاز مصرفی تأسیسات گردشگری و صنایع دستی و آب‌درمانی‌ها و هتل‌ها مشابه تعرفه خدمات و بهای برق مصرفی تأسیسات گردشگری براساس تعرفه ماده (۷) قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق (مصوب ۱۴۰۱/۰۹/۰۷) است.»

▪ **تمدید معافیت‌های ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم (با آخرین اصلاحات ۱۳۹۴/۰۴/۳۱) برای فعالان حوزه گردشگری ذیل تبصره «۶» (یک‌ساله) موضوع عوارض و مالیات؛** حوادث سال‌های اخیر نظیر افزایش قیمت سوخت، شرایط نامناسب اقتصادی، وقوع سیل در برخی استان‌ها، شیوع بیماری کووید-۱۹ موجب شده است تا خسارات قابل توجهی به حوزه گردشگری وارد شود. این در حالی است که فعالان صنعت به دلیل تعطیلی کسب‌وکارهای خود امکان بهره‌مندی از ظرفیت معافیت مالیاتی ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم (با آخرین اصلاحات ۱۳۹۴/۰۴/۳۱) را از دست داده‌اند. از این منظر، تبصره «۶» محل مناسب برای تمدید معافیت‌های طرح شده در سال ۱۴۰۲ به‌شمار می‌رود. از این جهت، پیشنهاد تمدید این ماده به شرح ذیل است:

«به‌منظور حمایت از کسب‌وکارهای گردشگری آسیب‌دیده از شیوع بیماری کرونا و بنا به تشخیص و با تأیید وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی مشوق‌های زیر لحاظ می‌شود:

الف) هتل‌ها و مراکز اقامتی گردشگری متعلق به اشخاص حقیقی که مجوز فعالیت یا پروانه بهره‌برداری را طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۵ دریافت کرده باشند در سال ۱۴۰۲ مشمول معافیت مالیاتی صدر ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۴ می‌شوند.

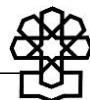
ب) معافیت مالیاتی در نظر گرفته شده برای هتل‌ها و مراکز اقامتی گردشگری در صدر ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۴ برای واحدهایی که مجوز فعالیت یا پروانه بهره‌برداری را طی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۵ دریافت کرده باشند به مدت یک سال تمدید می‌گردد.

ج) حکم بند «ر» ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۹۴ تا پایان سال ۱۴۰۲ تمدید می‌گردد.»

▪ **تمدید هزینه‌کرد در تولید محتوای گردشگری به زبان‌های خارجی به‌عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی موضوع جزء «۱» بند «ل» تبصره «۹» قانون بودجه سال ۱۴۰۱؛** تمدید بند مزبور از جهت دیپلماسی بین‌الملل بسیار حائز اهمیت است. در سال‌های اخیر به‌خصوص در چند ماه اخیر و با پررنگ‌سازی پروژه ایران‌هراسی تصاویری منفی از ایران به اذهان جامعه بین‌المللی مخابره شده است. این در حالی است که توسعه گردشگری و تبلیغ پیرامون جاذبه‌های گردشگری می‌تواند به تلطیف تصویر ایجاد شده و ایجاد نگرش مثبت به فضای حاکم در جمهوری اسلامی ایران منتج شود. اما مسلماً اعتبارات انقباضی در کشور محلی برای طرح تأمین اعتبارات برای تبلیغات در زمینه

۱. برای دریافت اطلاعات بیشتر به گزارش «پیشنهاد تمدید معافیت‌های مالیاتی موضوع ماده (۱۳۲) قانون مالیات‌های مستقیم (با آخرین اصلاحات ۱۳۹۴/۴/۳۱) برای فعالان حوزه گردشگری» (با شماره مسلسل: ۱۸۵۱۸) تهیه شده در مرکز پژوهش‌های مجلس مراجعه شود.

۲. «هزینه‌کرد اشخاص حقیقی در خصوص تولید انتشار محتوای فرهنگی و آموزشی و معرفی ظرفیت‌های گردشگری جمهوری اسلامی ایران به زبان‌های خارجی، با هماهنگی و تأیید وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و ساخت و تکمیل اماکن ورزشی و خانه جوانان و زمین‌ها و سالن‌های ورزشی با هماهنگی وزارت ورزش و جوانان و ساخت فرهنگسرا با هماهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌صورت صد درصد (۱۰۰٪) به‌عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی قلمداد می‌شود.»

گردشگری برجای نخواهد گذاشت. در این میان، قانونگذار در جزء «۱» بند «ل» تبصره «۹» بودجه سال ۱۴۰۱ با پذیرش هزینه کرد افراد در تولید محتوای گردشگری به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی، گامی رو به جلو برای حل این مسئله در نظر گرفت؛ بند مهمی که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ حذف شده است. نظر به تأکیدات مکرر مقام معظم رهبری (مدظله) مبنی بر مقابله با ایران‌هراسی و **راهاندازی جریان‌ات تبیینی** از یک سو و جایگاه خاص صنعت گردشگری در تصویرسازی مثبت و آگاهی‌بخشی در مخابره تصویر واقعی جامعه ایرانی، پیشنهاد تمدید بند مزبور در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ طرح می‌شود.

▪ **اختصاص اعتباری مشخص به منظور حمایت بیمه‌ای از راهنمایان گردشگری و هنرمندان صنایع دستی**
به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی؛ سهم بیمه‌ای مرتبط با راهنمایان و هنرمندان صنایع دستی از ذیل سازمان تأمین اجتماعی به ستون تبصره «۱۴» ذیل وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و ردیف‌های برنامه‌ای ذیل این وزارت منتقل شد. این برنامه می‌تواند تحت عنوان «برنامه حمایت از امور رفاهی و اجتماعی راهنمایان گردشگری و قالیبافان، بافندگان فرش و شاغلان صنایع دستی شناسه‌دار (صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از اماکن تاریخی و فرهنگی)» در ردیف برنامه‌های ذیل وزارتخانه آورده شود. شایان ذکر است این امر در قوانین بودجه مسبق به سابقه بوده و به عنوان مثال اعتبارات بیمه هنرمندان (موضوع وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی) هر ساله در برنامه‌ای تحت عنوان «برنامه حمایت از امور رفاهی و اجتماعی نویسندگان، هنرمندان و روزنامه‌نگاران (صندوق هنر)» (شماره طبقه ۱۹۰۳۰۵۰۰۰۰۰ مستقیماً به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اختصاص می‌یابد تا وزارتخانه سهم بیمه هنرمندان را دریافت و از طریق صندوق هنر پیگیری لازم را به عمل آورد.

▪ **تعیین و تخصیص سهم (درصد) مشخص و قابل قبول از محل درآمدهای حاصل از عوارض خروج مسافر از مرزهای کشور (کد ۱۱۰۵۰۴) برای توسعه زیرساخت‌های گردشگری به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی؛** میزان عوارض خروج از کشور نسبت به دو سال گذشته بدون تغییر باقی مانده است و محل درآمدی وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از این محل با عددی معادل ۸۰۰۰۰ تومان ثابت باقی مانده است. این نکته لازم به ذکر است که افزایش چشمگیر عوارض خروج از کشور در سال ۱۳۹۷ مبتنی بر این منطق بود که بستری برای کمک به توسعه زیرساخت گردشگری کشور فراهم شود، در حالی که این موضوع محقق نشد. همچنین تعیین عددی ثابت از عوارض خروج از کشور به شکل حاضر در شرایطی که مبلغ خروج برای تکرار سفر به شکل تصاعدی محاسبه می‌شود، اقدامی غیرفنی است و باید تا این سهم نیز به صورت درصدی از کل عوارض خروج تعیین شود.

این موضوع در تبصره «۶» (دائمی) یا جدول ۱۶ (تعرفه‌های درآمدهای موضوع جدول ۵) قابل طرح است. این سهم می‌تواند به صندوق توسعه گردشگری واریز شود.

▪ **تعیین اولویت فرهنگی برای جهت‌دهی به حمایت از بازی‌های داخلی موضوع بند «ق» تبصره «۶»:** از آنجاکه هدایت و تشویق تدوین‌کنندگان بازی‌های قابل استفاده در رایانه، تلفن و پیشخانه بازی (کنسول) ایرانی در جهت به‌کارگیری و ترویج میراث فرهنگی و طبیعی، صنایع دستی و گردشگری در فضا و جریان بازی‌ها، فرصت مناسبی برای ترویج فرهنگ ایرانی-اسلامی است. لذا تبصره به شرح زیر تغییر می‌یابد:

«سازمان امور مالیاتی با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی موظف است از عرضه‌کنندگان انواع بازی‌های خارجی قابل نصب در رایانه، تلفن‌های همراه و پیشخانه بازی (کنسول) عوارضی معادل ده درصد (۱۰٪) قیمت فروش را اخذ و به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نماید. وجوه حاصله در اختیار وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای) قرار می‌گیرد تا پس از مبادله موافقتنامه با سازمان برنامه و بودجه کشور و هماهنگی با وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با اولویت نمایش یا روایت از میراث فرهنگی (ملموس یا ناملموس)، طبیعی (ثبت ملی یا جهانی)، صنایع دستی یا جاذبه‌های گردشگری کشور، صرف حمایت از توسعه بازی‌های تولید داخل شود.»

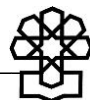
▪ دریافت معافیت هزینه‌های برق، گاز و آب برای بناهای تاریخی و فرهنگی دارای سکونت موضوع بند «ض» تبصره «۶»: یکی از مهم‌ترین آسیب‌های حوزه حفاظت از میراث فرهنگی، خطر از دست رفتن زندگی و حیات درون بناهای تاریخی و فرهنگی (به‌طور خاص آثار ثبت شده در فهرست آثار ملی) است. با توجه به اینکه موضوع حفاظت از میراث فرهنگی وظیفه‌ای حاکمیتی است و در این وظیفه می‌توان با حمایت دولت از ظرفیت‌های مردمی استفاده کرد بند ذیل به این شرح اصلاح می‌شود:

▪ «کلیه واحدهای آموزشی مدارس دولتی وزارت آموزش و پرورش و بناهای ثبت ملی و جهانی که حفاظت از آنها توسط ساکنین یا متصرفین قانونی آنها مورد تأیید وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی قرار می‌گیرد در صورت رعایت الگوی مصرف از پرداخت هزینه‌های برق، گاز و آب معاف هستند. هرگونه اعطای معافی غیر از این بند ممنوع می‌باشد.»

▪ حفاظت از میراث طبیعی در محدوده معادن موضوع بند «ه» تبصره «۷» (یک‌ساله): میراث طبیعی درحالی‌که مقوله‌ای طبیعی است، دارای ابعاد معنایی و هویتی (اصالت) در سطح ملی و منطقه‌ای است. از آنجاکه استخراج و بهره‌برداری از معدن در کنار زیان‌های وارده به محیط زیست و منابع طبیعی، به میراث طبیعی نیز آسیب‌رسان است باید تا در جهت رفع آسیب‌های احتمالی به آن اقدام‌های لازم صورت گیرد. بنابراین بند حاضر به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

«دولت موظف است سهم پانزده درصدی (۱۵٪) حقوق دولتی معادن را هر سه ماه یک‌بار به خزانه معین استان واریز نماید و با اولویت شهرستانی که معدن در آن قرار دارد جهت توسعه زیرساخت‌های آن و رفع آسیب‌های وارده به محیط زیست یا میراث طبیعی اختصاص و گزارش آن را به مجلس ارائه کند. همچنین در جهت اجرای قانون پرداخت یک درصد (۱٪) از فروش معادن بابت اصلاح خرابی‌های وارده به میراث طبیعی، منابع طبیعی و عوارض محیط زیستی گزارش اقدامات صورت گرفته را هر دو ماه یکبار به مجلس ارائه دهد.»

▪ دو پیشنهاد برای صندوق توسعه گردشگری موضوع بند «ک» تبصره «۹» (دائمی)؛ اگر هدف وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی از الحاق فعالیت‌های معاونت سوم (گردشگری) غایب در عنوان صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی است، عنوان جدید بهتر

است به صندوق حمایت از میراث فرهنگی، توسعه گردشگری و صنایع دستی تغییر نام پیدا کند و به حذف عنوان دو حوزه دیگر منتهی نشود. بنابراین بند مذکور به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

«با هدف حمایت از اقتصاد گردشگری، صنایع دستی و میراث فرهنگی، صندوق توسعه صنایع دستی و فرش دستباف و احیا و بهره‌برداری از بناها و اماکن تاریخی فرهنگی به صندوق حمایت از میراث فرهنگی، توسعه گردشگری و صنایع دستی تغییر نام می‌یابد. اصلاحات اساسنامه جدید برپایه مأموریت محوله، توسط وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی (مسئول) و سازمان برنامه و بودجه کشور ظرف مدت سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.»

یا در پیشنهاد جایگزین - در صورت تأکید به ماهیت نهاد عمومی غیردولتی بودن صندوق توسعه گردشگری - می‌توان از ظرفیت شرکت مادر تخصصی توسعه ایرانگردی و جهانگردی استفاده و متن پیشنهادی ذیل را به صورت قانونی مورد پیگیری قرار داد:

«به منظور اعمال اقدامات حمایتی از فعالان صنعت گردشگری اعم از جبران خسارات ناشی از حوادث و بحران‌ها، تشویق سرمایه‌گذاری با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته و محروم، حمایت از طرح‌های خلاقانه گردشگری شرکت مادر تخصصی توسعه ایرانگردی و جهانگردی به صندوق توسعه گردشگری به عنوان نهاد عمومی غیردولتی تبدیل می‌شود.»

وجوه قانونی مأخوذه بابت صدور یا تمدید مجوز فعالیت از تأسیسات و فعالان صنعت گردشگری، جرائم قانونی، تعرفه رسیدگی به شکایات، کمک‌های بلاعوض، ۳۰ درصد از سهم عوارض خروج از کشور و سایر منابع مالی قانونی به حساب شرکت مزبور واریز شده و در راستای اهداف مندرج در صدر این ماده هزینه می‌شود.

صدور ضمانت‌نامه‌های مالی جهت تأسیسات گردشگری از طریق شرکت یادشده قابل انجام است. اساسنامه این صندوق به پیشنهاد وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی و سازمان برنامه و بودجه کشور در مدت ۶ ماه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.»

■ به منظور برخورداری هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی از تسهیلات تکلیفی تبصره «۱۶»: با توجه به تبصره «۲» ماده (۲) و ماده (۷) قانون حمایت از هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی مصوب ۱۳۹۶ امکان برخورداری از تسهیلات بانکی تکلیفی برای فعالان این حوزه فراهم شود. لذا عنوان قانون حاضر برای برخورداری هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی از به این تبصره افزوده می‌شود. لذا متن تبصره به شرح ذیل اصلاح می‌شود:

«بانک‌های عامل مکلفند در چارچوب برنامه کنترل تورم و رشد نقدینگی و ترازنامه بانک‌ها، در سقف دو میلیون میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل صد درصد (۱۰۰٪) مانده سپرده‌های قرض‌الحسنه (به جز بانک‌های قرض‌الحسنه) و بخشی از سپرده‌های جاری بر «اساس توان تسهیلات‌دهی بانک‌های عامل و به تشخیص شورای پول و اعتبار پس از کسر سپرده قانونی، به موارد مندرج در قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی از جمله قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی، قوانین مربوط به ایثارگران، قانون جهش تولید مسکن، قانون حمایت از هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی و قانون جهش تولید دانش‌بنیان، تسهیلات

قرض الحسنه پرداخت نمایند. آیین‌نامه اجرایی این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور (مسئول)، بانک مرکزی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی حداکثر ظرف ۳۰ روز کاری پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون پیشنهاد و پس از تأیید شورای پول و اعتبار به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. بانک مرکزی مکلف است بر اجرای مفاد این تبصره نظارت و گزارش عملکرد آن را هر سه ماه یکبار به شورای پول و اعتبار ارائه نماید.»

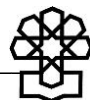
▪ به منظور هزینه‌کرد جرایم مرتبط با اجرای ضوابط حفاظتی عرصه و حریم آثار ملی الحاق بند «گ» به تبصره «۱۰» (قضایی، انتظامی، دفاعی): با توجه به اینکه موضوع تأمین اعتبار برای تملک املاک خصوصی واقع در عرصه و حریم آثار ملی نیازمند تأمین منابع جدید است و از سویی مالکان خصوصی این اراضی بعضاً تحت محدودیت‌های جدی هستند، پیشنهاد می‌شود از محل اعمال جریمه برای مجرمان و متخلفان از اجرای ضوابط و مقررات حفاظتی عرصه و حریم آثار ملی، منبع اعتباری جدیدی برای حل این مسئله تأمین گردد تا شرایط برای ایجاد رضایت مالکان خصوصی محدود شده فراهم شود. لذا متن الحاقی به شرح ذیل است:

«وجه حاصله از جرائم نقدی جایگزین حبس مندرج در مواد (۵۵۸) لغایت (۵۶۸) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ مجلس شورای اسلامی پس از گردش خزانه به منظور آزادسازی املاک واقع در عرصه و حریم آثار ملی در اختیار وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در ردیف ۱۷۰۴۰۰۲۰۰۶ قرار می‌گیرد.»

▪ به منظور بازگرداندن ارزش ایجاد شده از مجاورت آثار ثبت شده ملی به آزادسازی املاک عرصه و حریم این آثار الحاق بند «و» به تبصره «۶» (عوارض و مالیات): با توجه به اینکه تأسیسات گردشگری، تجاری و صنعتی واقع در عرصه و حریم آثار ملی اساساً منافعشان به دلیل همجواری با اثر ملی است لذا باید بخشی از مالیات این تأسیسات به آزادسازی املاک واقع در عرصه و حریم آثار ملی که دغدغه جدی شهروندان و رفع تراجم‌های احتمالی است اختصاص یابد. لذا متن الحاقی به شرح ذیل است:

«۴۰ درصد مالیات دریافتی از تأسیسات گردشگری، تجاری و صنعتی واقع در عرصه و حریم آثار ملی به منظور آزادسازی املاک واقع در عرصه و حریم آثار ثبت شده به وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در ردیف ۱۷۰۴۰۰۲۰۰۶ با عنوان خرید حریم و ابنیه و اشیا با ارزش تاریخی اختصاص می‌یابد.»

▪ اختصاص سهم مشخص از بودجه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان برای حوزه گردشگری؛ مسلماً «توسعه گردشگری» مورد اشاره در بند «۱۷» سیاست‌های کلی قانون برنامه هفتم توسعه (ابلاغیه ۱۴۰۱/۰۶/۲۰) بدون تأمین منابع مالی کافی امکان‌پذیر نخواهد بود. در سال‌های اخیر اگرچه در قوانین بودجه سنواتی، اعتباراتی برای توسعه زیرساخت‌های گردشگری به صورت کلی در سطح استان‌ها در نظر گرفته شده است اما مسلماً تعیین حداقل سهم مورد انتظار برای هزینه‌کرد در این حوزه توسط شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها می‌تواند متضمن تحقق هدف توسعه گردشگری در سطح استانی شود. در این میان، در تخصیص اعتبارات باید اولویت‌های توسعه‌ای هر استان بنا به ظرفیت‌های گردشگری همان استان مورد توجه قرارگیرد. از این منظر، پیشنهاد ذیل به منظور الحاق به تبصره «۹» ارائه می‌شود:

«شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان‌ها مکلفند حداقل ۵٪ از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای را در قالب فصول و برنامه‌های استانی به‌منظور توسعه زیرساخت‌های گردشگری با رعایت اولویت‌های توسعه‌ای گردشگری منطبق بر سند آمایش سرزمین اختصاص دهند.»

منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه ۱۴۰۲
۲. قانون بودجه ۱۴۰۱
۳. قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق (مصوب ۱۴۰۱)
۴. قانون مالیات‌های مستقیم (اصلاحات ۱۳۹۴)
۵. قانون موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو) راجع به تأسیس مرکز مطالعاتی منطقه‌ای حفظ میراث فرهنگی ناملموس در آسیای میانه و غربی تحت نظارت یونسکو (گروه ۲) (مصوب ۱۳۹۰)
۶. اساسنامه شرکت توسعه ایرانگردی و جهانگردی (مصوب ۱۳۷۸)
۷. قانون حمایت از مرمت و احیای بافت‌های تاریخی - فرهنگی (مصوب ۱۳۹۸)
۸. قانون «توسعه ایرانگردی و جهانگردی» (مصوب ۱۳۷۰)
۹. قانون محاسبات عمومی کشور (مصوب ۱۳۶۶)
۱۰. قانون مدیریت خدمات کشوری (مصوب ۱۳۸۶)
۱۱. قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز (الحاقات ۱۴۰۰)
۱۲. قانون حمایت از هنرمندان، استادکاران و فعالان صنایع دستی (مصوب ۱۳۹۶)
۱۳. قانون مجازات اسلامی - تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده (مصوب ۱۳۷۵)

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir